

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalouden koulutusohjelma

Juridiikka

2014

Emmi Reunanen

VAPAAEHTOISETKO POLIISIN TYÖN TUEKSI SUOMESSA?

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Emmi Reunanen

VAPAAEHTOISETKO POLIISIN TYÖN TUEKSI SUOMESSA?

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, voisivatko vapaaehtoiset toimia poliisin työn tukena kansalaisten, poliisilaitoksen työntekijöiden ja kunnan työntekijöiden mielestä. Tavoitteena oli tuottaa uutta tietoa toimeksiantajalleni Lounais-Suomen poliisilaitokselle rikosentorjuntaa ja turvallisuuden suunnittelua varten. Tehtävänä oli kartoittaa ja kuvailla, mitä mieltä kansalaiset, poliisilaitoksen työntekijät ja kunnan työntekijät ovat turvallisuudesta, turvallisuuden kehittämisestä sekä vapaaehtoisista avustamassa poliisia. Lisäksi työllä haluttiin selvittää, millaisin keinoin vapaaehtoiset voisivat toimia poliisin työn tukena sekä mitä hyötyä ja haittaa tällaisesta toiminnasta voisi olla.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tutkimusaineisto kerättiin kolmella kyselylomakkeella, joista ensimmäinen oli suunnattu kansalaisille, toinen poliisilaitoksen työntekijöille ja kolmas kunnan työntekijöille. Aineisto analysoitiin teemoittelulla ja aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tutkimustuloksista ilmeni, että niin kansalaiset, poliisilaitoksen työntekijät kuin kunnan työntekijät kokivat paikallisen turvallisuusyhteistyön kehittämisen tärkeäksi. Etenkin vapaaehtoisten ja poliisin yhteistyön kehittäminen koettiin tärkeäksi. Vapaaehtoiset voisivat toimia poliisin työn tukena havainnoimalla ympäristöä ja ilmoittamalla poliisille ympäristön poikkeavuuksista ja häiriötilanteista sekä auttamalla kadonneiden etsinnöissä. Tällainen toiminta ehkäisisi rikollisuutta ja parantaisi alueen turvallisuutta ja asukkaiden turvallisuuden tunnetta melko paljon. Vapaaehtoisista saattaisi olla kuitenkin haittaa, koska vapaaehtoiset eivät osaisi toimia oikein tilanteiden muuttuessa haastaviksi.

Johtopäätöksenä poliisien tulisi suunnitella turvallisuusyhteistyötä vapaaehtoisten kanssa. Käytännössä tämä voitaisiin toteuttaa poliisin antamien koulutusten avulla, joiden perusteella vapaaehtoiset osaisivat havainnoida ympäristöään ja ilmoittaa poliisille ympäristön poikkeavuuksista ja häiriötilanteista.

ASIASANAT:

avustustoiminta, poliisit, rikosentorjunta, sisäinen turvallisuus, turvallisuuspalvelut, turvallisuussuunnittelu, vapaaehtoistyö

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Business Administration | Jurisprudence

2014 | Total number of pages 65

Markku Heikkilä

Emmi Reunanen

COULD VOLUNTEERS ASSIST THE WORK OF THE POLICE IN FINLAND?

Purpose of this thesis was to find out what possibilities volunteers have for helping the work of the police. Citizens, police department's employees and municipal employees were interviewed for this thesis. The aim of the thesis was to provide new information to Southwestern Finland police department on the subjects of crime prevention and safety planning. The purpose was also to find out and describe what citizens, police department's employees and municipal employees think on safety. How they can improve it and what they think of volunteers helping the police at their work.

The study was conducted as qualitative study. The data was collected with a three different questionnaires which were directed specifically to citizens, police department's employees and municipal employees.

The results show that the all the respondents saw that it is important to develop local safety co-operation. Results show that the most important aspect was to develop cooperation between police and volunteers. Volunteers could help police by observing environment, by reporting disturbances and by helping to find missing people. This kind of action could prevent criminality and improve local safety. Volunteers could also be hindrance because they maybe are not able to act correctly if the situation becomes challenging.

Study shows that it would be beneficial if police would plan safety cooperation with volunteers. In practice this can be executed by different training systems. Training will help volunteers to observe environment and help to report different accidents and disturbances to the police.

KEYWORDS:

aid organization, police, crime prevention, internal security, security services, security planning, volunteering

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET	6
1 JOHDANTO	7
2 POLIISI TURVALLISUUDEN TAKAAJANA	9
2.1 Organisaatio	9
2.2 Poliisitoiminnan toimialat	9
2.3 Kansalaisten kokemuksia poliisista turvallisuuden takaaajana	10
2.4 Lounais-Suomen poliisilaitos	12
3 TURVALLISUUS SUOMEN HAJA-ASUTUSALUEILLA	13
3.1 Haja-asutusalue	13
3.2 Turvallisuus ja turvallisuuden tunne	13
3.3 Haja-asutusalueiden turvallisuus	14
3.4 Rikollisuuden torjunta	16
4 TURVALLISUUSTYÖ SUOMESSA JA MUUALLA MAAILMASSA	19
4.1 Viranomaisten turvallisuusyhteistyö	19
4.2 Vapaaehtoisten ja poliisin turvallisuusyhteistyö	20
4.3 Turvallisuustyö sosiaalisen median ja älypuhelinsovellusten avulla	21
4.4 Turvallisuusyhteistyö ulkomailla	24
4.5 Suunniteltu vapaaehtoisten ja poliisin turvallisuusyhteistyö Suomessa	25
5 TUTKIMUKSEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	27
5.1 Tutkimuksen tausta	27
5.2 Tutkimuksen suunnittelu	27
5.3 Tutkimuksen toteutus	29
6 TUTKIMUSTULOKSET	31
6.1 Kansalaisille suunnatun kyselylomakkeen tulokset	31
6.2 Poliisilaitoksen työntekijöille suunnatun kyselylomakkeen tulokset	36
6.3 Kunnan työntekijöille suunnatun kyselylomakkeen tulokset	39
6.4 Kyselytulosten vertailu	42
7 POHDINTA	44
7.1 Vapaaehtoisten mahdollisuuksia toimia poliisin työn tukena Suomessa	44
7.2 Oman työn arviointi	46
8 YHTEENVETO	48
LÄHTEET	49

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Kysely Facebook-ryhmien jäsenille turvallisuusyhteistyöstä

Liite 3. Kysely Lounais-Suomen poliisilaitoksen työntekijöille turvallisuusyhteistyöstä

Liite 4. Kysely kuntien työntekijöille turvallisuusyhteistyöstä

KUVIOT

Kuvio 1. Kansalaisten kokemus asuinalueensa suurimmasta turvallisuusongelmasta.	32
Kuvio 2. Kansalaisten kokemus turvattomuuden tunteeseen vaikuttavista tekijöistä.	33
Kuvio 3. Kansalaisten näkemys vapaaehtoisten toimintamuodoista.	34
Kuvio 4. Kansalaisten näkemys vapaaehtoisten aiheuttamista vaaroista.	35
Kuvio 5. Poliisilaitoksen työntekijöiden näkemys vapaaehtoisten toimintamuodoista.	37
Kuvio 6. Poliisilaitoksen työntekijöiden näkemys vapaaehtoisten aiheuttamista vaaroista.	38
Kuvio 7. Kunnan työntekijöiden näkemys poliisin yhteydenpidosta kuntiin.	39
Kuvio 8. Kunnan työntekijöiden näkemys kuntien hyötymisestä poliisin ja vapaaehtoisten yhteistyöstä.	40
Kuvio 9. Kunnan työntekijöiden näkemys vapaaehtoisten toimintamuodoista.	41
Kuvio 10. Kunnan työntekijöiden näkemys vapaaehtoisten aiheuttamista vaaroista.	42

TAULUKOT

Taulukko 1. Ikä- ja sukupuolijakauma.	31
---------------------------------------	----

KÄYTETYT LYHENTEET

JVL	laki järjestyksenvallvojista (533/1999)
LYTP	laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (282/2002)
PKL	pakkokeinolaki (806/2011)
PoIL	poliisilaki (493/1995, 872/2011)
RL	rikoslaki (39/1889)

1 JOHDANTO

Haja-asutusalueiden turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta on heikentänyt väestön ikääntyminen ja Suomen kansainvälistyminen. Vaikka jokainen ymmärtää turvallisuuden eri tavalla, on turvallisuudella ja turvallisuuden tunteella suuri merkitys yhteiskunnan toimivuuden kannalta. Kansalaisten kokema turvallisuuden tunne vaikuttaa esimerkiksi rikollisuuden määrään. Poliisitoimella on tärkeä merkitys Suomen sisäisen turvallisuuden takaajana. Poliisin toimintavalmius eli poliisin paikalle saapumiseen kuluva aika hätäpuhelun soitosta on kuitenkin rajattua, mikä heikentää luottamusta poliisin toimintaan.

Poliisien ja vapaaehtoisten yhteistyö on yksi keino parantaa turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta erityisesti haja-asutusalueilla. Lisäksi tällaisen yhteistyön voidaan olettaa vaikuttavan vähentävästi myös rikosten ja häiriökäyttäytymisten määrään. Vuoden 2012 lopulla Suomessa oli kokeilukäytössä Lähivinkki-palvelu, jonka avulla kansalaiset pystyivät tekemään merkintöjä turvallisuuteen ja häiriökäyttäytymiseen liittyen internetissä olevalle kartalle, jota poliisit seurasivat. Facebookissa on olemassa myös lukuisia erilaisia alueellisia ryhmiä, joissa ryhmän jäsenet voivat ilmoittaa havaitsemiaan tapahtumia ympäristöstään niin tekstein, videoin kuin kuvin. Vaikka kansalaisilla on oletettavasti mielenkiintoa vahtia naapurustoaan, Suomessa ei ole vapaaehtoista poliisitoimintaa vapaaehtoisen palokunnan tai Yhdysvaltojen Neighborhood Watch -ohjelman tavoin. Tämä tutkimuksellinen opinnäytetyö selvittää, millaisia mahdollisuuksia vapaaehtoisilla olisi toimia poliisin työn tukena Suomessa. Työn toimeksiantajana toimii Lounais-Suomen poliisilaitos, jonka tehtävänä on PolL:n 1 luvun 1 §:n mukaan turvata Lounais-Suomen alueella oikeus- ja yhteiskuntajärjestys, yleinen järjestys ja turvallisuus sekä ennaltaehkäistä rikoksia.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten kansalaiset, poliisilaitoksen työntekijät ja kunnan työntekijät kokevat vapaaehtoisten mahdollisuuden toimia poliisin työn tukena Suomessa. Samalla haluan saada tietoon, millaisin keinoin vapaaehtoiset voisivat käytännössä hyödyttää kyseisiä tahoja. Näin ollen opinnäytetyön

tehtävänä on toimia poliisin tukena turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantamisen sekä rikosten ennaltaehkäisyn suunnittelussa. Tutkimukseni pyrkii tulevaisuudessa antamaan neuvoa paikallisten turvallisuusyhteistyöverkostojen rakentamisessa. Työssäni paneudun erityisesti Lounais-Suomen harvaan asuttuihin alueisiin, koska suoritan kyselyn Sauvon, Pyhärannan, Tarvasjoen ja Vehmaan kunnan sekä Lounais-Suomen poliisilaitoksen työntekijöille ja Facebookissa olevien ”Moision ja Yli-Maarian ilmoitustaulu” ja ”Kanta-Hämeen tilannetiimi” -ryhmien jäsenille.

Lounais-Suomen poliisilaitoksen toimintaa sekä kansalaisten kokemuksia poliisista turvallisuuden takaajana käsitellään opinnäytetyön alussa, minkä jälkeen paneudutaan harvaan asuttujen alueiden turvallisuuteen ja asukkaiden turvallisuuden tunteeseen sekä rikollisuuden torjuntaan. Suomessa tällä hetkellä ja muualla maailmassa poliisityön tukena toimivia järjestöjä esitellään sitten, minkä jälkeen keskitytään tarkastelemaan suorittamaani kyselyä ja sen tuloksia vapaaehtoisen poliisitoiminnan mahdollisuudesta Suomessa. Lähteinäni käytän aiheesta aikaisemmin julkaistujen, luotettavaksi todettujen lähteiden kuten asiantuntijoiden laatimien teosten ja raporttien lisäksi Sauvon, Pyhärannan, Tarvasjoen ja Vehmaan kunnan työntekijöille ja Lounais-Suomen poliisilaitoksen työntekijöille sekä Facebookissa olevien ”Moision ja Yli-Maarian ilmoitustaulu” ja ”Kanta-Hämeen tilannetiimi” -ryhmien jäsenille suorittamieni kyselyiden tuloksia.

2 POLIISI TURVALLISUUDEN TAKAAJANA

2.1 Organisaatio

PoL 1 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan poliisin tehtävänä on ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta esimerkiksi näkyvällä valvonnalla, ennaltaehkäistä rikoksia sekä selvittää rikoksia ja saattaa niitä syyteharkintaan. Lisäksi poliisilaitosten tehtävänä on myöntää erilaisia lupia, esimerkiksi aselupia, ja edistää liikenneturvallisuutta, esimerkiksi alkoholiratsioilla (Poliisi 2014 i).

Valtioneuvosto antaa suuntaviivoja poliisitoiminnalle erilaisten tavoitteiden avulla, kun taas Sisäministeriö ohjaa ja valvoo poliisitoimintaa. Sisäministeriön alaisen Poliisihallituksen alaisuudessa toimivat poliisilaitokset sekä poliisin valtakunnalliset yksiköt eli Keskusrikospoliisi, Suojelupoliisi ja Poliisiammattikorkeakoulu. Keskusrikospoliisin tehtävänä on torjua järjestäytynyttä rikollisuutta, Suojelupoliisin tarkkailla valtion sisäistä ja ulkoista turvallisuutta sekä torjua rikoksia, kun taas Poliisiammattikorkeakoulun vastata poliisien koulutuksista sekä poliisialan tutkimus- ja kehittämistoiminnasta. Suomessa on 11 poliisilaitosalueutta sekä Ahvenanmaan poliisilaitos, jotka muodostavat yhdessä Suomen paikallispoliisin. (Poliisi 2014 h.)

2.2 Poliisitoiminnan toimialat

Poliisitoiminta koostuu valvonta- ja hälytystoiminnan, liikennesektorin ja rikostorjunnan toimialoista. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistaa valvonta- ja hälytystoimintasektori. Kyseisessä sektorissa työskentelevät virkapukuiset poliisit hoitavat hälytystehtäviä sekä valvovat ympäristöään poliisiautoilla, -veneillä, -mönkijöillä ja -moottorikelkoilla. (Poliisi 2014 f.) Lisäksi Lounais-Suomen alueella toimii kaksi poliisiratsua sekä 23 poliisikoira, jotka ovat koulutettuja voimankäyttöön, etsintään ja jäljestämiseen (Poliisi 2014 b).

Liikennesektorin tarkoituksena taas on estää ja torjua liikenneonnettomuuksia liikennevalvonnalla. Lähtökohtaisesti liikennevalvonta kohdistuu ylinopeuksiin, päihteiden ja turvalaitteiden käyttöön sekä riskikuljettajiin, mutta se hoitaa myös raskaan liikenteen valvontaa. Valvontaa suoritetaan erilaisten tarkistusten, tutkien ja ratsioiden avulla. (Poliisi 2014 c.)

Lisäksi rikostorjunta on yksi poliisin perustehtävistä. Rikostorjunta kattaa niin tapahtuneiden rikosten tutkinnan kuin pyrkimyksen rikosten ennaltaehkäisyyn (Hakonen & Kiehelä 1993, 96). Poliisi valvoo rikoksia oikeudellisten puitteiden ja rikollisuutta koskevan tietämyksen varassa. (Hakonen & Kiehelä 1993, 1.) Rikoksia selvitetään taktisen ja teknisen tutkinnan avulla. Taktista tutkintaa on esimerkiksi asianosaisten kuulusteleminen ja teknistä tutkintaa esimerkiksi rikospaikkajälkien selvittäminen. (Poliisi 2014 e.) Rikoksia voidaan ennaltaehkäistä vaikuttamalla sosiaaliseen ja fyysiseen ympäristöön tai rikosten seuraamuksiin (Tikkala 2000, 50). Uskon tämän näkyvän rikosten määrässä siten, että esimerkiksi koventamalla pahoinpitelystä saatavaa rangaistusta tai lisäämällä siitä negatiivisävytteistä uutisointia kansalaiset kokevat suuremman kynnyksen pahoinpidellä toista henkilöä.

Lounais-Suomen poliisilaitoksella rikoksentorjunta koostuu päivittäis- ja erityistutkinnasta (Poliisi 2014 e). Päivittäistutkintaan kuuluu juttujen esikäsittely, löytövara-asiat, poliisirikosten koordinointi ja palvelupäivystys. Päivittäistutkintasektorin tavoitteena on suorittaa tehokasta, tasapuolista ja taloudellista rikosten ennaltaehkäisyä, selvittämistä, rikoshyödyn takaisinsaantia ja syyteharkintaan saattamista. (Poliisi 2014 d.) Erityistutkinnan alle kuuluvat erityistä asiantuntemusta vaativien rikosten tutkinta kuten esimerkiksi vaativat huumausaine- ja talousrikostutkinnat sekä ulkomaalais- ja turvapaikkatutkinnat (Poliisi 2014 a).

2.3 Kansalaisten kokemuksia poliisista turvallisuuden takaajana

Suomen poliisiin luottaa Eurobarometrin mukaan 91 prosenttia suomalaisista (Marttila ym. 2013, 5). Ainakin pääosin kansalaiset luottavat poliisin taitoon tur-

vata yleinen järjestys ja turvallisuus (Marttila ym. 2013, 6). Yli 60-vuotiaat luottavat keskimääräistä paremmin poliisin toimintaan ja taas alle 25-vuotiaat keskimääräistä huonommin (Marttila ym. 2013, 19). Poliisin, kansalaisten ja muiden viranomaisten näkemykset turvallisuusongelmista voivatkin poiketa runsaasti toisistaan, minkä johdosta poliisi ei välttämättä osaa kiinnittää huomiotaan kansalaisten näkökulmasta tärkeimpiin asioihin (Tikkala 2000, 31). Tärkeimpänä poliisin tehtävistä kansalaiset pitävät kiireellisiin hälytyksiin vastaamista sekä väkivaltarikosten ja huumorikosten selvittämistä ja torjuntaa (Marttila ym. 2013, 76).

Poliisin työjälkeen ollaan tyytyväisiä, vaikka vuoden 2012 Poliisibarometrin mukaan useampi kuin joka viides arvioi poliisipalvelujen heikentyneen (Marttila ym. 2013, 81). Etenkin tiedonsaanti asiointitilanteessa koetaan puutteelliseksi (Marttila ym. 2013, 7). Tähän on vaikuttanut kansalaisten kasvanut tiedon taso, eikä niinkään kasvanut turvattomuuden tunne (Heiskanen & Honkonen 2005, 16). Jos kansalaiset eivät saa haluamiaan palveluita poliisilta, heidän odotuksensa poliisin palveluita kohtaan vähenee ja luottamus heikkenee (Heiskanen & Honkonen 2005, 18). Huonoiten poliisin koetaan onnistuneen autovarkauksien selvittämisessä ja talousrikostorjunnassa (Marttila ym. 2013, 81). Ongelmaksi on koettu myös huumausainerikokset ja yleisten paikkojen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvät ongelmat (Tikkala 2000, 70). Koen, että tällaisiin ongelmiin poliisin työn tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivat vapaaehtoiset pystyisivät vaikuttamaan. Ympäristöään havainnoimalla he huomaisivat epäilyttävää toimintaa ja pystyisivät informoimaan siitä poliisille. Kun kansalaisilla on tietämys siitä, että heitä saatetaan seurata, uskon kynnyksen tehdä rikoksia vähenevän. Poliisin näkyvää partiointia pidetäänkin turvallisuutta edistävänä tekijänä, mutta poliisitoiminnan kannalta tämä ei ole kustannustehokkain keino lisätä järjestystä ja turvallisuutta (Sisäministeriö 2014 b, 47). Tämä osoittaa, että vapaaehtoisilla ympäristön tarkkailijoilla olisi kysyntää.

Poliisibarometrin 2012 mukaan noin joka neljännessä tapauksessa poliisi ei saapunut hälytetylle tapahtumapaikalle lainkaan ja joka neljännes suomalaisista kokee, ettei poliisi ole kiinnittänyt tarpeeksi huomiota tehtyyn rikosilmoitukseen

(Marttila ym. 2013, 74). Samaisen tutkimuksen mukaan harvat suomalaiset uskovat saavansa poliisiapua alle 10 minuutissa (Marttila ym. 2013, 6). Haja-asutusalueella asuvien keskuudessa lähes puolet kokevat poliisin toimintavalmiusajan kestävän yli puoli tuntia eli keskimääräistä paikalle saapumisaikaa kauemmin (Marttila ym. 2013, 29). Tämä heikentynyt poliisin toimintavalmiuteen luottaminen saattaa johtaa kansalaisten turvallisuuden tunteen heikkenemiseen (Sisäministeriö 2014 b, 10).

2.4 Lounais-Suomen poliisilaitos

Yksi Suomen poliisilaitosalueista on Lounais-Suomen poliisilaitos, joka perustui Varsinais-Suomen ja Satakunnan poliisilaitosten sekä Turun ja Porin Liikkuvan poliisin yksiköiden yhdistyessä 1.1.2014 (Poliisi 2014 g). Tämä yhdistyminen on helpottanut esimerkiksi kiireellisten hälytystehtävien hoitamista (Sisäministeriö 2014 c, 45). Suomen toiseksi suurimman poliisilaitoksen, Lounais-Suomen poliisilaitoksen alueeseen kuuluu 45 kuntaa ja näistä neljällätoista paikkakunnalla toimii poliisiasema. Lounais-Suomen pääpoliisiasema sijaitsee Turussa ja johtavana poliisipäällikkönä toimii Tapio Huttunen. (Poliisi 2014 g.) Lounais-Suomen poliisilaitoksen visiona on tehdä yhdessä alueesta turvallinen ja viihtyisä tasokkaan ja asiakaslähtöisen peruspoliisitoiminnan avulla (Huttunen 2013, 2). Vuonna 2012 silloisen Varsinais-Suomen poliisilaitoksen toimintavalmiusaika oli 18,1 minuuttia (Huttunen 2013, 3). Vuonna 2013 Lounais-Suomen poliisilaitoksen toimintavalmiusaika oli viidenneksi paras koko Suomessa (Sisäministeriö 2014 c, 46).

3 TURVALLISUUS SUOMEN HAJA-ASUTUSALUEILLA

3.1 Haja-asutusalue

Haja-asutusalue tarkoittaa enintään 200 asukkaan aluetta, jossa rakennusten välinen etäisyys on pidempi kuin 200 metriä (Wikipedia 2013). Haja-asutusalue voidaan Helmisen ja Ristimäen mukaan jakaa kolmeen osaan: kylään, harvan asutuksen maaseudeksi ja asumattomaksi alueeksi. Tällaisia toisistaan poikkeavia harvaan asuttuja alueita on ympäri Suomea (Sisäministeriö 2014 b, 4). Erityisesti Turun saaristossa sekä Pohjois- ja Itä-Suomessa sijaitsee harvaan asuttuja alueita (Helminen & Ristimäki 2007, 7).

Helmisen ja Ristimäen tekemän tutkimuksen mukaan suurien kaupunkien haja-asutusalueilla väestö on lisääntynyt, mikä on vähentänyt syrjäisten haja-asutusalueiden asutusta (Helminen & Ristimäki 2007, 66). Tämä on osaksi johtanut siihen, että harvaan asutuilla alueilla ikääntyneen väestön määrä on kasvanut nopeasti (Sisäministeriö 2014 b, 85). Aikaisemmin haja-asutusalueilla sijainneet vakituiset asunnot ovat muuttuneet vapaa-ajan asunnoiksi, mikä on vähentänyt haja-asutusalueiden palvelurakennetta ja -tarvetta (Helminen & Ristimäki 2007, 8). Tämä palveluiden väheneminen on johtanut siihen, että harvaan asutuilla seuduilla kaivataan poliisin näkyvämpää läsnäoloa turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen takaamiseksi (Sisäministeriö 2014 b, 4).

3.2 Turvallisuus ja turvallisuuden tunne

Jokainen ihminen ymmärtää turvallisuuden omalla tavallaan (Sisäministeriö 2014 b, 12). Tässä työssä turvallisuudella tarkoitetaan ympäristössä vallitsevaa turvallisuuden tilaa ja turvallisuuden tunteella taas henkilön kokemusta omasta turvallisuudestaan. Ihminen voi kokea oman turvallisuuden tunteen heikoksi, vaikka ympäristön turvallisuustilanne olisikin hyvä ja päinvastoin (Sisäministeriö 2014 b, 80). Yksittäiset tapahtumat saattavat vaikuttaa ihmisten turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen (Sisäministeriö 2014 b, 10). Aiemmin turvallisuus käsitettiin

kontrollina, jossa poliisilla oli keskeinen tehtävä järjestyksen ylläpitäjänä. Nykyisin tämän rinnalle on tullut myös ”hyvinvointiturvallisuutta”, jossa vastuu ennaltaehkäisevästä turvallisuustyöstä on jaettu paikallisyhteisön kanssa. (Sisäministeriö 2014 b, 12.)

Yksinäisyyden tunne, puutteelliset elinolot, pitkät etäisyydet sekä huonot liikenne- ja tietoliikenneyhteydet lisäävät turvallisuusongelmia (Sisäministeriö 2014 b, 25–26, 38). Myös sosiaaliset ongelmat, joita ilmenee väestöä ja palveluita menettäneillä alueilla, saattavat vähentää turvallisuuden tunnetta (Sisäministeriö 2014 b, 29). Yksittäisen ihmisen kokemus omasta sekä ympäristön turvallisuudesta on heikentynyt (Sisäministeriö 2014 b, 79). Turvallisuuden tunne vähenee iän myötä, vaikka ikääntyneet joutuvat harvoin rikoksen kohteeksi (Sisäministeriö 2014 b, 25). Heikosti koulutetut ja työttömät taas ovat usein etenkin väkivallan tekijöitä tai uhreja (Sisäministeriö 2014 b, 34). Onnettomuuksia, rikoksia ja tapaturmia tapahtuu eniten suuressa ihmismäärässä (Sisäministeriö 2014 b, 42).

Vuoden 2012 Poliisibarometrin mukaan poliisi koetaan tärkeimmäksi rikostorjunnan ja turvallisuuden parantamisen takaajaksi (Sisäministeriö 2014 b, 80). Heiskanen ja Honkonen tekemän tutkimuksen mukaan turvallisuuteen liittyvien odotusten arvioidaan kasvavan ja ihmisten luottavan yhä enenevässä määrin siihen, että julkinen valta estää ongelmat (Heiskanen & Honkonen 2005, 15). Yhtenä syynä tähän saattaa olla aiheettomasti runsas rikos- ja onnettomuus uutisointi (Heiskanen & Honkonen 2005, 17). Mielestäni rikos- ja onnettomuus uutisointi luo usein kuvan poliisin kyvystä ratkaista ongelmat nopeasti ja tehokkaasti, eikä uutisoinnista tule sellaista kuvaa, että poliiseilla olisi resurssipulaa hoitaa kaikkia työtehtäviään.

3.3 Haja-asutusalueiden turvallisuus

Neuvostoliiton lakkaaminen, Suomen kansainvälistyminen, internetin mahdollistama tiedonvälitys ja ikääntyneiden lisääntyminen olivat syitä, joiden takia harvaan asuttujen alueiden turvallisuuteen alettiin kiinnittää huomiota 1990-luvun

alussa (Sisäministeriö 2014 b, 10). Kansainvälistymisen johdosta tullut vapaa liikkuvuus on lisännyt rikollisryhmien ja kerjäläisten tuloa Suomeen, mikä on lisännyt turvattomuutta ja turvallisuusongelmia (Sisäministeriö 2014 b, 24). Erilaisuus saattaa aiheuttaa pelkoa ja turvattomuuden tunnetta etenkin pienillä paikkakunnilla, joissa ei ole totuttu maahanmuuttajaväestöön (Sisäministeriö 2014 b, 23).

Maaseutukatsauksesta 2014 ilmenee, että harvaan asuttujen alueiden asukkaat olivat tyytymättömiä poliisin ja pelastustoimen palveluihin (Ponnikas ym. 2014, 52). Etenkin tyytymättömiä ollaan poliisin partiointiin ja kotiväkivaltaan puuttumiseen (Marttila ym. 2013, 81). Haja-asutusalueilla asuvien keskuudessa onkin keskimääräistä vähemmän poliisia erittäin tärkeänä pitäviä (Marttila ym. 2013, 16). Haja-asutusalueiden asukkaat kokevat, että hätätilanteessa poliisin paikalle saapuminen hätäpuheluun vastaamisesta eli toimintavalmiusaika on hidas, mutta toisaalta he kokevat maaseudun turvalliseksi esimerkiksi väkivallattomuuden takia (Ponnikas ym. 2014, 62). Haja-asutusalueilla ollaan myös vähemmän huolestuneita pahoinpitelyistä, ahdistelusta ja nuorten juopottelusta kuin taajamissa (Marttila ym. 2013, 44). Myös yksinolo koetaan turvallisempaan haja-asutusalueilla kuin taajamissa (Sisäministeriö 2014 b, 81).

Vaikka PolL:n 1 luvun 1 §:n 3 momentin ja 2 §:n 1 momentin mukaan poliisin tulee antaa jokaiselle tehtäväpiirinsä kuuluvalla asiallilla ja puolueetonta apua, harvaan asutuilla seuduilla ihmiset joutuvat luottamaan toistensa apuun toisin kuin suurissa kaupungeissa, joissa viranomaisten apuun on helppo turvautua (Sisäministeriö 2014 b, 4). Harvaan asuttujen alueiden viranomaispalvelut on suunniteltu ympäri vuoden alueella asuvien asukasmäärän mukaan, vaikka harvaan asutuilla alueilla vapaa-ajan asukkaat ja matkailijat lisäävät myös näiden palveluiden kysyntää vuoden ajasta riippuen (Sisäministeriö 2014 b, 42). Mielestäni voidaan olettaa, että poliisien työmäärä kuormittuu lomakautena, minkä taas uskon vähentävän haja-asutusalueiden asukkaiden luottamusta poliisin toimintavalmiuteen. Viranomaisten määrä on muutenkin harvaan asutuilla alueilla vähentynyt ja palvelut keskittyneet, mikä on johtanut eri viranomaisten yhteistyöhön eri-

laisten yhteistyöpalvelupisteiden kautta. Tällaisista yhteistyöpalvelupisteistä pystyy hankkimaan vähintään kahden eri viranomaisen palveluita. (Sisäministeriö 2014 b, 44.)

Harvaan asutuilla seuduilla turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen liittyvät ongelmat koskevatkin lähinnä turvallisuuspalveluiden sekä ennaltaehkäisevien turvallisuustöiden puuttumista (Sisäministeriö 2014 b, 13). Tätä on pyritty lieventämään laatimalla kylille ja yksittäisille alueille omia turvallisuussuunnitelmia, joista ilmenee, mitä kuntalaiset voivat tehdä itse ja mitä kunnan voidaan olettaa tekevän turvallisuuden edistämiseksi (Sisäministeriö 2014 b, 74).

3.4 Rikollisuuden torjunta

Rikos on laissa rangaistavaksi säädetty teko tai laiminlyönti (Hakonen & Kiehelä 1993, 3). RL:n 3 luvun 1 §:n ja 4 §:n mukaan rikoksen rangaistavuuden edellytyksenä on, että rikos on tekohetkellä säädetty laissa rangaistavaksi ja tekijä on syyntakeinen eli yli 15-vuotias, joka ymmärtää tekonsa luonteen ja oikeudenvastaisuuden. Poliisibarometrin 2012 mukaan yli viidennes suomalaisista pitää rikollisuutta lähistöllään ainakin melko vakavana riskinä. Keskimääräistä enemmän tällaisia henkilöitä on Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa. (Marttila ym. 2013, 43.)

Suomessa piilorikollisuus on merkittävää. Tämä tarkoittaa sitä, että kansalaiset jättävät ilmoittamatta huomattavan osan tyypillisimmistä rikostyypeistä kuten omaisuusrikoksista ja pahoinpitelyistä. Etenkin nuoremmassa ikäryhmässä ja Länsi-Suomessa ilmoitusaktiivisuus on pienempi. (Marttila ym. 2013, 54–55.) Rikoksesta jätetään ilmoittamatta, koska niiden ei ajatella olevan kyllin vakavia, ajatellaan niiden olevan yksityisiä tai ettei poliisi pysty niitä ratkaisemaan taikka ole kiinnostunut asiasta (Marttila ym. 2013, 60). Uskon, että poliisin työn tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivat vapaaehtoiset voisivat vähentää piilorikollisuutta, jos he vartioisivat kaduilla ja ilmoittaisivat ympäristön poikkeavuuksista ja häiriötilanteista poliisille.

Yksityinen turvallisuusala on kasvanut ja laajentunut, mikä on lisännyt ihmisten kysyntää erilaisia turvallisuuspalveluita ja -tuotteita kohtaan. Tällainen omaisuuden suojaaminen on vähentänyt eräitä rikoksia kuten ajoneuvojen anastuksia ja asuntomurtoja. (Sisäministeriö 2014 b, 79.) Suomalaiset suojaautuvat rikoksilta myös välttämällä yksin liikkumista iltaisin keskustassa, antamasta henkilötietojaa internetissä tai varoittamalla naapureitaan epämääräisistä liikkujista (Marttila ym. 2013, 66).

Vartijat ja järjestyksenvalvojat ovat esimerkkejä turvallisuuspalveluita antavista tahoista. LYTP:n 2 luvun 18 §:n mukaan vartijalla on oikeus poistaa henkilö hänen vartioimisalueeltaan, mikäli henkilö ei noudata vartijan poistumiskäskyä. Samaisen lainkohdan mukaan vartija saa ottaa kiinni rikoksesta epäillyn veroksel-tään tai pakenemasta, jos rikoksesta saattaa seurata vankeutta tai jos kyseessä on esimerkiksi etsintäkuulutettu henkilö, lievä pahoinpitely tai näpistys. Vartija saa myös tarkastaa kiinniottamansa henkilön ja ottaa tältä vaaralliseksi koke-mansa esineet talteen. LYTP:n 2 luvun 19 §:n mukaan vartija saa kantaa muka-naan ampuma-asetta, kaasusumutinta tai teleskooppipatukkaa, mikäli hän on saanut erityisen voimankäyttökoulutuksen. LYTP:n 2 luvun 9 §:n mukaan varti-oimisliikkeet eivät saa kuitenkaan vastaanottaa toimeksiantoja, jotka koskevat yleisen turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämistä.

JVL:n 1 luvun 6 §:n ja 7 §:n mukaan järjestyksenvalvoja saa estää henkilön pää-syn vartioimaansa alueeseen, poistaa henkilön toimialueeltaan sekä ottaa henki-lön kiinni tai säilöön. Lisäksi samaisen lain mukaan järjestyksenvalvoja saa tar-kastaa kiinniottamansa henkilön ja ottaa tältä vaaralliseksi kokemansa esineet talteen. JVL:n 1 luvun 10 §:n mukaan järjestyksenvalvoja saa käyttää kaasu-sumutinta, jos hänellä on siihen koulutus. Lisäksi järjestyksenvalvoja saa käyttää käsirautoja ja muovisia siteitä.

Yleisen turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitäminen kuuluu poliisin toimenkuvaan samoin kuin henkilön pidättäminen ja tavaroiden haltuunotto. PKL:n 1 luvun 5 §:n mukaan rikoksen kautta menetetyn tai muuten kadotetun irtaimen omaisuuden takaisin saamiseksi on turvauduttava toimivaltaisen viranomaisen apuun, mutta poikkeuksena itseapuna on sallittua ottaa omaisuus takaisin välittömästi rikoksen

tapahduttua tai viranomaisavun ollessa myöhäistä. PKL:n 2 luvun 1 §:n mukaan poliisimies saa ottaa rikoksen selvittämiseksi kiinni rikoksesta epäillyn verkseltään ja pakenemasta tai jos epäilty on määrätty pidätettäväksi tai vangittavaksi käräjäoikeuden päätöksellä. Samaisen lainkohdan mukaan poliisi voi myös ottaa rikoksesta epäillyn kiinni ilman pidätysmääräystä, mutta käräjäoikeuden tulee tällaisissa tapauksissa päättää kiinniottamisesta 24 tunnin kuluessa.

PKL:n 2 luvun 2 §:n mukaan jokainen saa ottaa kiinni rikoksesta epäillyn verkseltään tai pakenemasta, jos rikoksesta saattaa seurata vankeutta tai jos kyseessä on esimerkiksi etsintäkuulutettu henkilö, lievä pahoinpitely tai näpistys. Samaisen lainkohdan mukaan kiinniotettu on viipymättä luovutettava poliisille. Kuitenkaan kiinniottamisessa ei saa käyttää voimakeinoja muutoin kuin välttämättöminä pidettäviä toimia PKL:n 2 luvun 3 §:n mukaan kiinniotettavan tehdessä vastarintaa tai paetessa. Toimien tulee samaisen lainkohdan mukaan kuitenkin tällöin olla kokonaisuus huomioon ottaen puolustettavia.

4 TURVALLISUUSTYÖ SUOMESSA JA MUUALLA MAAILMASSA

Sisäministeriön tekemien tutkimusten mukaan kansalaiset haluavat osallistua vapaaehtoistoimintaan tapahtumakohtaisesti tärkeiksi kokemiensa arvojen puolesta ilman järjestötoimintaan liittyviä rutiineja ja pitkäaikaista sitoutumista (Sisäministeriö 2014 b, 71, 85). Onnistumiskokemukset ja pienetkin palkitsemiset lisäävät sitoutumista vapaaehtoistoimintaan (Itä-Suomen aluehallintovirasto 2012, 27). Tällä hetkellä vapaaehtoistoiminnassa on mukana noin puoli miljoonaa suomalaista. Vapaaehtoisjärjestöjen ongelmina ovat usein rahoituksen saanti, ikärakenteen muutos, ihmisten vähenevä sitoutuminen toimintaan sekä yhteiskunnan uudistukset. (Sisäministeriö 2014 b, 78.) Harvaan asutuilla seuduilla vapaaehtoiset ovat tärkein turvallisuuden takaaja (Sisäasiainministeriö 2012).

PolL:n 1 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan poliisin tulee toimia yhteistyössä muiden viranomaisten ja alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa turvallisuuden ylläpitämiseksi. Viranomaisten ja järjestöjen yhteistyötä pyritäänkin kehittämään. Jotta yhteistyö olisi tuloksellista, tarvitaan selkeitä sopimuksia ja viranomaisten tarjoamia koulutuksia. (Sisäministeriö 2014 a.) Poliisihallituksen antamien ohjeiden mukaisesti poliisilaitoksella tulee olla nimetty henkilö, joka huolehtii poliisin ja vapaaehtoisjärjestöjen yhteistyöstä sekä näiden yhteisestä koulutuksesta (Sisäministeriö 2014 b, 65). Harvaan asutuilla alueilla tulisi olla paremmat tiedot ja taidot toimia ongelmatilanteissa, minkä johdosta koulutusta ja asiantuntija-apua tulisi painottaa etenkin syrjäisille seuduille (Itä-Suomen aluehallintovirasto 2012, 6).

4.1 Viranomaisten turvallisuusyhteistyö

Viranomaisten rajan yli tehtävä yhteistyö on lisääntynyt viime vuosina (Sisäministeriö 2014 b, 65). Esimerkkinä tällaisesta rajan yli menevästä yhteistyöstä on Pohjoismainen pelastuspalvelusopimus, joka takaa sopimukseen sitoutuneille

valtioille mahdollisuuden pyytää apua toisen sopimusvaltion vastaavalta viranomaiselta onnettomuus- tai onnettomuusvaaratapauksissa (Sisäministeriö 2014 b, 69). Myös Lapissa ja Pohjois-Karjalassa on vuosina 2009–2011 ollut kokeilussa eri viranomaisten turvallisuusyhteistyö, joka pyrki siihen, että kuka tahansa viranomainen pystyi suorittamaan esimerkiksi tulipalossa ensimmäiset toimenpiteet. (Sisäministeriö 2014 b, 65.)

Kunnat osallistuvat nykyisin laajasti aikaisemmin poliisille kuuluviiin turvallisuusyhteistyön tehtäviin (Itä-Suomen aluehallintovirasto 2012, 7). Kuntien kanssa poliisin yhteistyö perustuu pääsääntöisesti lakiperusteiseen kanssakäymiseen, mutta poliisi avustaa kuntia myös epävirallisesti antamalla esimerkiksi yläasteilla laillisuuskasvatusta ja liikennevalistusta. Eniten poliisi toimii yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa. (Tikkala 2000, 58.) Kunnan viranomaiset ovat toivoneet poliisilta aktiivisempaa yhteistyötä turvallisuuden lisäämiseksi ja rikollisuuden vähentämiseksi (Tikkala 2000, 21). Kunnan viranomaiset kokevat yhteistyön heikkouden syyksi poliisin resurssi- ja aikapulaa (Tikkala 2000, 61). Varmaan osaksi tästä syystä kunnan viranomaiset ovat valmiita kehittämään turvallisuusyhteistyötä myös kansalaisjärjestöjen kanssa (Tikkala 2000, 66).

4.2 Vapaaehtoisten ja poliisin turvallisuusyhteistyö

Erilaiset järjestöt ovat turvallisuusyhteistyössä mukana noin joka neljännessä tapauksessa (Itä-Suomen aluehallintovirasto 2012, 7). Järjestöt, jotka avustavat poliisia, vaihtelevat ympäri Suomea (Itä-Suomen aluehallintovirasto 2012, 12). Seuraavaksi esittelen muutamia suurimpia vapaaehtoisjärjestöjä, jotka toimivat mukana turvallisuusyhteistyössä ympäri Suomea.

Poliisin työn tukena toimii etenkin harvaan asutuilla alueilla Rajavartiolaitos, jonka tehtävänä on auttaa etsintä- ja pelastustehtävissä, sairaankuljetuksissa, meripelastuksissa sekä turvallisuuden ylläpidossa rajanylityspaikoilla. Erityisesti saaristossa Rajavartiolaitoksella on suuri merkitys turvallisuuspalveluiden saatavuuden kannalta, koska se on siellä periaatteessa ainoa ympärivuorokautisesti toimiva

lainvalvontaviranomainen. (Sisäministeriö 2014 b, 62, 66.) Sisävesillä ja rannoilla toimii poliisin tukena myös vapaaehtoinen meripelastusseura, joka auttaa merihätään joutuneita (Sisäministeriö 2014 b, 64). Poliisin tukena on myös suurimmaksi osaksi vapaaehtoisista koostuva suurriistavirka-apu, joka avustaa järjestämällä liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneita eläimiä tai karkotettaessa taajama-alueilla olevia suurpetoja (Sisäministeriö 2014 b, 65–66). Myös puolustusvoimat avustavat poliisin toimintaa erityisesti harvaan asutuilla seuduilla antaen virka-apua tilanteissa, joissa tarvitaan kiireellisesti lisätyövoimaa. Tällaista apua voi olla liikenteenohjaus, alueen eristäminen, räjähteiden raivaaminen, henkilöiden ja omaisuuden tilapäinen suojaaminen tai kaluston lainaaminen. (Sisäministeriö 2014 b, 68.) Lisäksi Suomen Punaisen Ristin alaisuudessa toimiva vapaaehtoisten pelastuspalvelu Vapepa auttaa poliisia kadonneiden etsinnöissä, liikenteenohjauksessa ja tarpeen tullen erilaisissa hälytystehtävissä (Sisäministeriö 2014 b, 73). Myös Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö tarjoaa koulutustoimintaa esimerkiksi veneily- ja liikenneturvallisuuteen liittyen (Itä-Suomen aluehallintovirasto 2012, 12). Mielestäni kaikki edellä mainitut järjestöt lisäävät turvallisuutta ja turvallisuuspalveluiden saatavuutta.

Harvaan asutuilla seuduilla vapaaehtoistoiminnan merkitys on suuri (Sisäministeriö 2014 b, 65). Poliisibarometristä 2012 ilmenee, että suomalaisista 16 % pitää vapaaehtoistoimintaa erittäin tärkeänä rikostorjunnassa ja ympäristönsä turvallisuuden parantamisessa (Marttila ym. 2013, 16). Kuten edellä mainitusta voidaan huomata, Suomessa toimii runsaasti erilaisia järjestöjä ja vapaaehtoisia poliisin työn tukena. Yksikään näistä järjestöistä ei kuitenkaan tee toimia, jotka ennaltaehkäisisivät rikoksia, vaan ne keskittyvät lähinnä auttamaan poliisia toimissa, joissa vaaditaan jo poliisin toimintaa.

4.3 Turvallisuustyö sosiaalisen median ja älypuhelinsovellusten avulla

Sosiaalisen median palveluista käytetyimmät ovat Facebook ja Twitter (Kauppi-nen 2012, 29). Noin joka toinen 16–74-vuotias kuuluu vähintään yhteen yhteisöpalveluun. Sosiaalista mediaa ja älypuhelinsovelluksia voidaan hyödyntää ajasta

ja paikasta riippumatta ennaltaehkäisevässä viestinnässä, nopeutta ja tavoitettavuutta vaativassa vaaratiedottamisessa sekä viestinnässä hätä- ja häiriötilanteiden aikana. Lisäksi sosiaalisessa mediassa tietoa voidaan jakaa nopeasti, laajasti, monikanavaisesti ja vaivattomasti niin videoiden, kuvien, äänen, paikkatiedon tai tekstin välityksellä. (Pylväs ym. 2014, 2.) Sosiaalinen media tarjoaa siis kansalaisille keskustelu- ja tukiverkoston (Kauppinen 2012, 30).

Haittapuolena sosiaalisessa mediassa on, ettei sen tietoon voi aina luottaa. Eri sovelluksissa julkaistuista tiedoista jää myös palveluntarjoajan rekistereihin ikuisen tieto, mikä on ongelmana tietoturvan ja yksityisyydensuojan kannalta. (Pylväs ym. 2014, 4–5.) Myös pitkäkestoisten sähkökatkosten aikaan tai suurissa yleisötilaisuuksissa mobiiliyhteys saattaa kadota. Sosiaalisen median sovelluksissa on myös satunnaisin väliajoin huoltokatkoksi. (Pylväs ym. 2014, 9–10.)

Poliisilla onkin alueellisia Facebook-, Twitter- ja Instagram-tilejä, joihin alueen poliisit päivittävät tiedotteita ympäristön tapahtumista niin tekstein, kuin videoin. Kyseiset palvelut ovat kasvattaneet suosiota kansalaisten keskuudessa. Rikosylitarkastaja Jukka Mäkilähteen mukaan tällainen toiminta on nykyaikaista kylä- ja korttelipoliisitoimintaa. (Andersson 2014.)

Vuoden 2012 lopulla koko Suomessa otettiin kokeilukäyttöön Lähivinkki-palvelu, joka toimi nettiselaimilla ja mobiilisovelluksilla. Palvelun avulla ihmiset pystyivät kertomaan havaintojaan ympäristöstä tekemällä merkintöjä kartalle liittyen kiireettömiin liikenneturvallisuusongelmiin tai valvonnan tarpeisiin sekä lisäämään havainnoistaan kuvia ja kommentoimaan toisten havaintoja. Alueen poliisi seurasi näitä merkintöjä ja kommentoi niitä sekä meni tarpeen vaatiessa merkitylle paikalle korjaamaan ongelmatilanteen. Poliisihallituksen mukaan Lähivinkki-palvelun tarkoituksena oli madaltaa ihmisten ilmoituskynnystä ja näin lisätä poliisin tietoa erilaisista häiriöpaikoista, vähentää päällekkäisiä ilmoituksia sekä tarjota kansalaisille mahdollisuuden osallistua lähiympäristönsä turvallisuutta koskevaan keskusteluun. (Korhonen 2012; Poliisi 2012.) Kolmen kuukauden kokeiluaikana palvelussa oli käynyt 40.000 ihmistä ja merkintöjä tehty noin 1.000 (Turun

Sanomat 2012). Mielestäni tämä osoittaa, että kansalaiset ovat kiinnostuneita parantamaan ympäristönsä turvallisuutta vapaaehtoisesti. Toisaalta voin uskoa, että monet kokevat Lähivinkki-palvelun hoitavan saman asian kuin poliisin sähköinen palautepalvelu poliisin internetsivuilla. Keskustellessani rikosylitarkastaja Jukka Mäkilähteen kanssa, Mäkilähde kertoi, että poliisin resurssit eivät kuitenkaan riitä tarkastamaan sähköistä palautepalvelua riittävän usein.

Anroid-puhelimilla on otettu käyttöön helmikuussa 2014 Tilannekuvapalvelu / iNEMIS-palvelu, jossa tietyn alueen vaaratiedotteita voidaan toimittaa vaara-alueella sijaitseviin matkapuhelimiin satelliittipaikannuksen avulla (Pylväs ym. 2014, 24). Myös Jyväskylän yliopisto on kehittänyt viranomaisten käyttöön Sapporo-nimisen väestönvaroitussjärjestelmän, jolla pystytään tiedottamaan matkapuhelimiin tai muihin digitaalisiin laitteisiin viestejä ja tilannekuvatoimintoja niin kansalaisille kuin viranomaisten keskeisessä viestinnässä (Kuula 2013, 1). Mielestäni poliisin työn tukena mahdollisesti toimivat vapaaehtoiset voisivat päivittää näitä vaaratiedotteita ja näin vähentää poliisin työtehtäviä.

Sosiaalisessa mediassa toimii erilaisia kansalaisten ylläpitämiä yhteisöjä, joissa voidaan ilmoittaa lähialueilla tapahtuvista asioista. Esimerkiksi Facebookissa on olemassa ”Moision ja Yli-Maarian ilmoitustaulu” ja ”Kanta-Hämeen tilannetiimi” -ryhmät, joissa alueen asukkaat voivat lähettää kuvia sekä kertoa ja kommentoida ympärillään tapahtuvia asioita. Koen tällaisen sosiaalisessa mediassa tapahtuvan havaintojen ilmoittamisen tulevaisuuden kannalta potentiaalisesti vaihtoehdoksi vapaaehtoisten ja poliisin yhteistyön kannalta. Uskon, että ainakin juuri kodin ulkopuolella vapaa-aikaansa viettävät nuoret mielellään jakaisivat ympäristönsä tapahtumia sosiaalisessa mediassa. Facebookissa on myös alueellisia naapuriapuryhmiä, joissa ihmiset tarjoavat alueellaan erilaisissa tilanteissa apua toisilleen. Suurimmassa osassa näissä ryhmissä on kuitenkin vähän jäseniä. Eräässä ryhmässä tähän on epäilty olevan syynä, ”ettei ihmisillä ole aikaa, viitelseliäisyyttä tai yleensäkkään halua olla avuksi toisilleen”.

4.4 Turvallisuusyhteistyö ulkomailla

Yhdysvalloissa, Isossa-Britanniassa, Kanadassa, Australiassa, Norjassa, Pohjois-Koreassa, Indonesiassa ja Neuvostoliitossa toimii erilaisia naapurustoa valvovia järjestöjä poliisin työn tukena (Wikipedia 2014). Tällaiset niin kutsutut Neighborhood Watch -ohjelman jäsenet pitävät silmällä ympäristöään, partioivat kadulla ja ilmoittavat epäilyttävistä tapauksista poliisille (The National Sheriffs' Association 2014 a). Mielestäni tällainen toiminta on juuri sellaista vapaaehtoistoimintaa, jota Suomessa kaivataan rikosten ennaltaehkäisemiseksi. Neighborhood Watch -ohjelman jäsenillä ei ole oikeutta estää rikoksentehtäjiä tai yrittää pidättää tätä, vaan heidän tulee pelkästään raportoida ongelmatilanteista poliisille (National Neighborhood Watch Institute 2009 a). Poliisin tukena toimivien vapaaehtoisten järjestöjen jäsenet tehtävään kouluttaa usein poliisi. Jäsenet toimivat vapaaehtoisella pariaatteella eli heille ei makseta palkkaa. (City Of Los Angeles 2014.) Tavoitteena tällaisilla järjestöillä on torjua rikoksia luoden turvallisia asuinalueita, edistää yhteisöllisyyttä ja ihmisten kykyä suojella itseään ja omaisuuttaan sekä avustaa poliisia tehokkaalla viestinnällä (National Neighborhood Watch Institute 2009 a).

Alkunsa Neighborhood Watch -ohjelma sai 1960-luvulla Yhdysvalloissa, kun Kitty Genovesen raiskauksen ja murhan silminnäkijöistä yksikään ei tehnyt asialle mitään. Tämä sai ihmiset vihaaviksi, minkä seurauksena National Sheriffs ry perusti yksittäisistä kansalaisista koostuvia rikollisuutta ennaltaehkäiseviä ja turvallisuutta lisääviä ryhmiä valvomaan Yhdysvaltoja vuonna 1972. (The National Sheriffs' Association 2014 b.) Yhdysvalloissa liivein, takein tai hatuin varustautuneiden ryhmien lisäksi muita näkyviä merkkejä Neighborhood Watch -ohjelmasta ovat katukyltit, ikkunatarrat, muovimerkit ja kutsukortit (National Neighborhood Watch Institute 2009 b).

Norjassa tällainen järjestö on nimeltään Natteravnene. Natteravneneen jäsenien tehtävänä on liikkua näkyvästi ympäri suurimpia kaupunkeja viikonloppuöisin ja olla yleisön käytettävissä. Tämän uskotaan estävän väkivaltaa ja epäsosiaalista käyttäytymistä. (Natteravnene 2014.)

4.5 Suunniteltu vapaaehtoisten ja poliisin turvallisuusyhteistyö Suomessa

Sisäministeriön vuonna 2014 julkaiseman tutkimuksen mukaan etenkin harvaan asuttujen alueiden turvallisuutta voitaisiin lisätä viranomaisten ja vapaaehtoisten yhteistyöllä (Sisäministeriö 2014 b, 84). Hallitus on asettanut vuonna 2012 sisäisen turvallisuuden ohjelman, jonka yhtenä tavoitteena on lisätä kansalaisten mahdollisuutta vaikuttaa oman asuinalueensa turvallisuuteen. Tähän ratkaisuksi on ehdotettu esimerkiksi naapuritiimiä ja verkkosivustoa, jossa tehtyjä rikoksia ja onnettomuuksia voitaisiin uutisoida. (Sisäasiainministeriö 2012, 27.) Sisäisen turvallisuuden ohjelman tavoitteena on myös taata vapaaehtoisten saatavuus turvallisuus- ja hälytystehtävissä (Sisäasiainministeriö 2012, 56). Myös KAMU-ohjelman tavoitteina on kannustaa kansalaisia osallistumaan turvallisuustyöhön, järjestää kansalaisille turvallisuusharjoituksia, perustaa nettikanava turvallisuuskeskustelua varten sekä kehittää turvallisuusviestintää (Itä-Suomen aluehallintovirasto 2012, 17).

Lisäksi Valtioneuvoston vuonna 1999 asettaman kansallisen rikoksentorjuntaohjelman yhtenä tavoitteena on lisätä kuntien ja poliisien yhteistyötä. Kansallisen rikoksentorjuntaohjelman mukaan naapuriavulla voitaisiin parantaa turvallisuutta ja sen tunnetta etenkin harvaan asutuilla alueilla. (Oikeusministeriö 1999.) Kyseisen ohjelman tavoitteisiin pyritään edelleen (Rikoksentorjuntaneuvosto 2014). Rikoksentorjuntaneuvosto onkin asettanut vuosille 2012–2014 Naapuriapu-työryhmän, jonka tarkoituksena on selvittää kansalaisten näkemyksiä naapuriavusta turvallisuuden takaajana (Oikeusministeriö 2014, 2). Kyseinen työryhmä on saanut selville, että kansalaisten turvallisuuden tunne lisääntyy, kun kansalaiset tuntevat ja luottavat naapuriinsa, ei niinkään lisääntyneellä valvonnalla (Oikeusministeriö 2014, 11–13). Myöskin yhteinen toiminta lisää turvallisuuden tunnetta, minkä johdosta naapuriapu eli yksittäisten ihmisten toistensa auttaminen ja vapaaehtoisjärjestöjen kehittäminen on koettu tärkeäksi (Oikeusministeriö 2014, 16–19). Työryhmän tulosten mukaan toimiva yhteisö ennaltaehkäisee myös rikollisuutta (Oikeusministeriö 2014, 22). Naapuriapu-työryhmän mukaan julkisen vallan tehtävien ja kansalaistoiminnan välinen raja on pidettävä kuitenkin selvänä,

eli poliisin rinnalle ei tule kehittää hätävarjelu- ja kiinniotto-oikeuksiin tukeutuvaa kansalaistoimintaa (Oikeusministeriö 2014, 32–33).

Myös poliisiylijohtaja Mikko Paatero on ilmaissut huolensa eriarvoisuuden kasvusta turvallisuusasioissa haja-asutusalueiden ja taajamien välillä. Eriarvoisuus voi johtaa turvallisuusnäkökymien heikkenemiseen, mikä taas saattaa kasvattaa muiden viranomaisten tehtäviä. (Paatero 2014 a.) Poliisi on joutunut tinkimään työpanostaan kiireettömistä hälytystehtävistä, massarikostutkinnoista ja yleisvalvonnasta. Poliisilta tulisi purkaa vähempiarvoisia tehtäviä pois, mihin apuna voitaisiin muiden maiden tapaan hyödyntää vapaaehtoisia poliisin työn tukena. (Paatero 2014 b.)

Poliisiylijohtaja Paatero onkin ehdottanut, että Suomessa otettaisiin kokeiluun määrääjän toimivia vapaaehtoisia konstaapeleja, jotka työskentelisivät urakka-palkalla joustavien työaikojen puitteissa harvaan asutuilla seuduilla. He olisivat näkyvissä kylällä ja tarvittaessa ihmisten tavattavissa sekä tuntisivat alueen ilmiöt ja asukkaat. Alueen asukkaiden tulisi vapaaehtoisesti toimia kyläpoliisin informoijina ja avustajina ongelmatilanteissa poliisin ohjauksessa ja valvonnassa toimien. (Paatero 2014 a.) Käytännössä Paatero on kuvaillut tätä havainnointijärjestelmäksi, naapuriapuringiksi, jossa vapaaehtoiset kävelisivät harvaan asuttujen alueiden taajamissa ja havainnoisivat mitä siellä tapahtuu ilman toimintavalmiuksia. Kyse ei Paateron mukaan ole kyttämisestä vaan välittämisestä. Paatero on vakuuttunut, että poliisin työn tukena toimivien vapaaehtoisten avulla pystyttäisiin ennaltaehkäisemään alueen rikollisuutta sekä parantamaan poliisin tilannekuvaa ja yhteisöllisyyttä. (Sundqvist 2013 a.)

Helsingin poliisikomentaja Jukka Riikonen on kuitenkin pitänyt Paateron ehdotusta mahdottomana. Riikonen on maininnut, että poliisin työtehtävät saattavat muuttua yllättäen helpoista hyvinkin vaativiksi, jolloin mitataan henkilön kykyä selviytyä niin taidollisesti, teknisesti kuin lainsäädännöllisesti. Tämän johdosta Riikosen mielestä poliisilla on erityinen tehtävä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä, eikä poliisin työtä voi poliisiylijohtaja Paateron ehdotuksen mukaisesti ulkoistaa vapaaehtoisille. (Sundqvist 2013 b.)

5 TUTKIMUKSEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

5.1 Tutkimuksen tausta

Nähtyäni uutisen, jossa poliisiylijohtaja Mikko Paatero ehdotti Suomeen vapaaehtoisista henkilöistä koostuvia havainnointiryhmiä, otin yhteyttä Paateroon sähköpostitse ja tiedustelin Suomen poliisin mielenkiintoa toimia toimeksiantajana opinnäytetyölleni koskien vapaaehtoisia poliisin työn tukena. Koin tutkimustarpeen ajankohtaiseksi esimerkiksi Itä-Helsingissä tapahtuneiden järjestäytyneiden nuorisojengien takia. Uskon, että ympäristöään havainnoivien vapaaehtoisten avulla juuri väki- ja ilkivalta rikollisuus vähenisi, koska valvovan silmän alla kiinnijäämisriski on suurempi. Henkilökohtaisesti mielenkiintoni tutkimuksen tekemiseen liittyi yhteiskunnan hyödyttämiseen. Toimeksiantajakseni valikoitui Lounais-Suomen poliisilaitos ja opinnäytetyöohjaajakseni rikosylitarkastaja Jukka Mäkilähde, jolta sain ehdotuksen tutkia kansalaisten ja kunnan työntekijöiden mielipiteitä vapaaehtoisista poliisin työn tukena sekä sitä, millaisin keinoin tällainen toiminta voitaisiin käytännössä toteuttaa.

5.2 Tutkimuksen suunnittelu

Valitsin tutkimuksellisen opinnäytetyön, koska koin sen haastavaksi ja mielekkääksi aihevalintani kannalta. Työlläni on tarkoitus saada uutta tietoa turvallisuus-suunnitteluun ja rikostorjunnan suunnitteluun. Uutta tietoa pystytään luomaan juuri tutkimusten avulla. Tutkimuskohteina ovat työelämän käytännöt, jotka kaipaavat uusien käytäntöjen luomista.

Opinnäytetyöni tavoitteena ja tutkimusongelmana on luoda uutta tietoa kolmesta eri pääteemasta, joiden tarkoituksena on selvittää

- 1) voisivatko vapaaehtoiset toimia poliisin työn tukena Suomessa kansalaisten, poliisilaitoksen työntekijöiden ja kunnan työntekijöiden mielestä,
- 2) miten tämä käytännössä voitaisiin toteuttaa sekä
- 3) mitä hyötyjä ja haittoja tällaisesta toiminnasta voisi olla.

Saamalla tutkimusongelmiin vastauksia työn toimeksiantaja pystyy suunnittelemaan ja toteuttamaan poliisin työn tueksi toimintaa, josta on mahdollisimman paljon hyötyä itse toimeksiantajalle työmäärän vähentymisenä sekä kunnille ja kansalaisille ympäristön turvallisuuden lisääntymisenä. Lisäksi tutkimustuloksista pystytään kartoittamaan, millaisesta vapaaehtoistyöstä suomalaiset ovat kiinnostuneita. Tutkimuksella tavoitellaan alueellista tasa-arvoa ja ihmisten hyvinvointia. Työllä on suuri merkitys yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta, koska poliisin työn tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivien vapaaehtoisten voidaan olettaa lisäävän kansalaisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta sekä samalla ennaltaehkäisevän rikollisuutta. Pitkällä tähtäimellä tämän voidaan olettaa tuovan valtiolle säästöjä.

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus, koska tutkimuksen tavoitteena on saada selville ihmisten mielipiteitä vapaaehtoisista poliisin työn tukena (Vilkkä 2009, 50). Tutkimuksella kerätään tietoa siitä, mitä mieltä kansalaiset, poliisilaitoksen työntekijät ja kunnan työntekijät ovat vapaaehtoisten mahdollisuudesta toimia poliisin työn tukena. Tutkimus luo uutta tietoa, koska aihetta ei ole aikaisemmin tutkittu.

Koska tutkimuksella halutaan saada eri tahojen näkemyksiä tutkimusongelmiin, tutkimuksen perusjoukko eli haastateltavat voidaan jakaa kolmeen ryhmään: Lounais-Suomen poliisilaitoksen työntekijöihin, Varsinais-Suomen alueen pienimpien kuntien työntekijöihin sekä Facebook-ryhmien jäseniin. Kunniksi, joiden työntekijöille kyselyn suoritan, valikoitui Pyhärannan, Sauvon, Tarvasjoen ja Vehmaan kunnat niiden pienuuden ja sijainnin takia. Facebookissa kyselyn suoritan ”Kanta-Hämeen tilannetiimi” ja ”Moision ja Yli-Maarian ilmoitustaulu” -ryhmien jäsenille. Tutkimus suoritetaan kokonaistutkimuksena eli koko perusjoukko on mukana tutkimuksessa (Vilkkä 2009, 78). Jotta työn toimeksiantaja pystyisi tutkimustulosten perusteella suunnittelemaan paremmin vapaaehtoista poliisitoimintaa, on tärkeä saada itse poliisilaitoksen työntekijöiden, poliisin kanssa tärkeässä yhteistyössä toimivien kunnan työntekijöiden sekä kansalaisten mielipiteitä asiasta.

Tutkimuksen suoritan kolmella erilaisella kyselylomakkeella: poliisilaitoksen työntekijöille, kunnan työntekijöille ja kansalaisille erikseen suunnatuilla internetissä olevilla kyselylomakkeilla. Tutkimus on siis jokaisen kolmen perusjoukon sisällä vakioitu eli kaikilta vastaajilta kysytään samat kysymykset samassa järjestyksessä (Vilkkä 2009, 73).

Kysymykset on pyritty laatimaan tarkoituksenmukaisiksi mahdollisesti tulevaisuudessa aloitettavan poliisin vapaaehtoistoiminnan kannalta. Pyrin muotoilemaan kysymykset kaikkien ymmärrettäviksi ja yhteneväisiksi. Vaikka kysely suoritetaan Varsinais-Suomen alueella, sen on tarkoitus olla suuntaa-antava myös laajemmassa mittakaavassa. Taustaolettamana on, että vastaajien näkemykset saattavat vaihdella runsaasti, minkä johdosta en ole asettanut tutkimukselle varsinaista hypoteesia. Uskon osan vastaajista suhtautuvan erittäin positiivisesti ja toisten taas erittäin negatiivisesti vapaaehtoiisiin poliisin työn tukena.

5.3 Tutkimuksen toteutus

Suoritin tutkimukseni kolmen sähköisen kyselylomakkeen avulla lokakuussa 2014. Ensimmäinen kyselylomake oli suunnattu kansalaisille ja tämän vastausaika oli 11.10.–31.10.2014. Lisäsin kyselyni saatekirjeen ”Kanta-Hämeen tilanne tiimi” sekä ”Moision ja Yli-Maarian ilmoitustaulu” -ryhmien Facebook-sivuille 11.10.2014 ja julkaisin kyseisillä sivuilla viikkoa ennen kyselyn sulkeutumista muistutusviestin kyselystä. Kansalaisille suunnattuun kyselyyn tuli vastauksia 46 kappaletta ja kaikki vastauslomakkeet oli täytetty asiallisesti. Mielestäni vastauksia saapui hyvin.

Toinen kyselylomake oli suunnattu poliisilaitoksen työntekijöille ja tämän vastausaika oli 13.10.–31.10.2014. Lähetin kyselyni saatekirjeen Lounais-Suomen poliisilaitoksen viestintäpäällikölle ja opinnäytetyön ohjaajalleni, rikosylitarkastaja Jukka Mäkilähteelle sähköpostitse 13.10.2014 ja pyysin heitä välittämään saatekirjettäni Lounais-Suomen poliisilaitoksen työntekijöille. Poliisilaitoksen työntekijöille suunnattuun kyselyyn tuli vastauksia 11 kappaletta ja kaikki vastauslomakkeet oli täytetty asiallisesti. Mielestäni vastauksia saapui melko hyvin.

Kolmas kyselylomake oli suunnattu Pyhärannan, Sauvon, Tarvasjoen ja Vehmaan kunnan työntekijöille ja tämän vastausaika oli 13.10.–31.10.2014. Lähetin kyselyni saatekirjeen edellä mainittujen kuntien hallintojohtajille ja toimistosihteereille sähköpostitse 13.10.2014 ja pyysin heitä välittämään saatekirjettäni kuntiens työntekijöille. Kunnan työntekijöille suunnattuun kyselyyn tuli vastauksia 4 kappaletta ja kaikki vastauslomakkeet oli täytetty asiallisesti. Mielestäni vastauksia saapui heikosti. Vähäisen vastausmäärän johdosta vastaukset olivat vaikeasti yleistettävissä.

Kaikki kyselylomakkeet voidaan teemoittaa neljään osa-alueeseen. Ensimmäisessä osiossa tarkastellaan vastaajien taustatietoja ja toisessa osiossa vastaajien näkemyksiä vallitsevasta turvallisuustilasta. Kolmannessa osiossa perehdytään vastaajien mielipiteisiin vapaaehtoisten mahdollisuudesta toimia poliisin työn tukena. Neljännessä osiossa taas tutustutaan vastaajien mielipiteisiin mahdollisesti tulevaisuudessa toimivien vapaaehtoisten vaikutuksista.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Kansalaisille suunnatun kyselylomakkeen tulokset

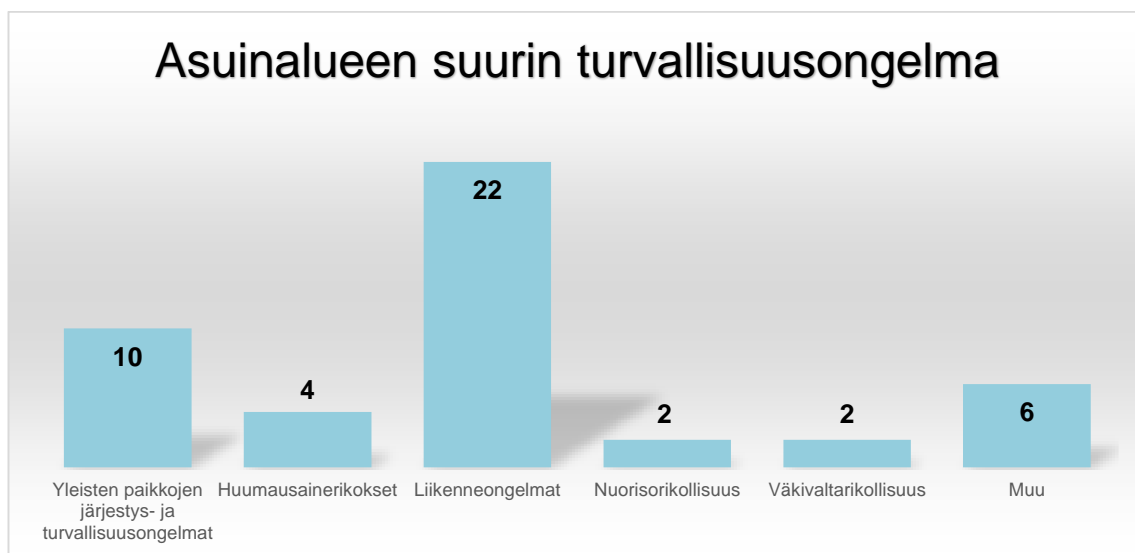
Kansalaisten taustatiedoissa kysyin vastaajien sukupuolta, ikää, ammattia ja asuinalueita. Kyselyyn vastasi 30 naista ja 16 miestä. Vastaajien suurin ikäryhmä oli 31–40-vuotiaat ja pienin ikäryhmä taas yli 60-vuotiaat (taulukko 1).

Taulukko 1. Ikä- ja sukupuolijakauma.

IKÄ	NAINEN	MIES
alle 20 vuotta	2	3
21–30 vuotta	9	4
31–40 vuotta	10	5
41–50 vuotta	6	2
51–60 vuotta	2	2
yli 60 vuotta	1	0

Miespuolisia vastaajia oli alle 20-vuotiaiden ja 51–60-vuotiaiden ikäryhmissä suhteessa enemmän kuin naisia. Eniten eli 47,8 % vastaajista oli työntekijöitä ja vähiten eli 4,4 % yrittäjiä. Työttömiä vastaajista oli 17,4 % ja samoin opiskelijoita. Eläkeläisiä vastaajista oli 6,5 % ja samoin vaihtoehdon ”jokin muu” valinnoita. Kaikki ammatikseen vaihtoehdon ”jokin muu” valinneet olivat kotiäitejä. Amma-teissa ei ollut miesten ja naisten välillä eroja. Luonnollisesti nuorimmat vastaajat olivat opiskelijoita ja vanhimmat taas eläkeläisiä. Vastaajista 87 % asui taaja-massa ja 13 % haja-asutusalueella. Haja-asutusalueella asuvia vastaajia oli ta-saisesti naisten ja miesten joukossa sekä jokaisessa ikä- ja ammattiryhmässä.

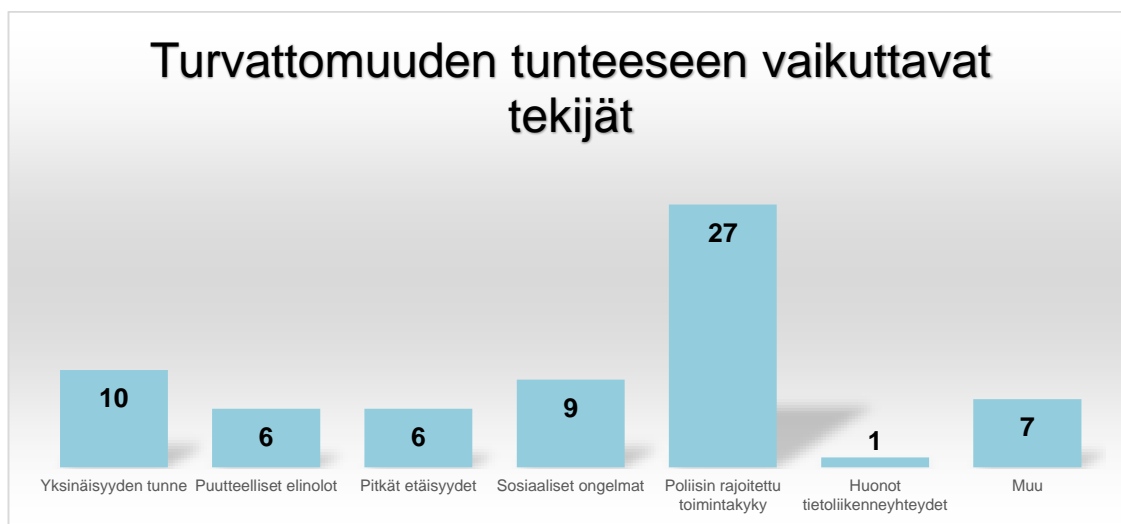
Kansalaisista 39,1 % koki asuinalueensa turvalliseksi, 54,3 % melko turvalliseksi, 2,2 % turvalliseksi/turvattomaksi, 2,2 % melko turvattomaksi ja 2,2 % turvattomaksi. Harvaan asutuilla seuduilla asuvista vastaajista 85,7 % tunsivat olonsa turvalliseksi ja 14,3 % melko turvalliseksi. Suurimmaksi turvallisuusongelmaksi koettiin liikenneongelmat (kuvio 1).

Kuvio 1. Kansalaisten kokemus asuinalueensa suurimmasta turvallisuusongelmasta.

Kuviosta 1 ilmenee, että toiseksi eniten kansalaisten mielestä turvallisuusongelmia heidän asuinalueellaan aiheutti yleisten paikkojen järjestys- ja turvallisuusongelmat. Vaihtoehdon ”muu” valinneista vastaajista kaksi oli sitä mieltä, ettei heidän asuinalueellaan ollut lainkaan turvallisuusongelmia. Molemmat edellä mainitun vastanneista asuivat harvaan asutullaseudulla. Kolmen ”muu”-vaihtoehdon valinneen mielestä varkauudet olivat suurin turvallisuusongelma heidän asuinalueellaan ja yhden ”muu”-vaihtoehdon valinneen mielestä taas ”isoveljen liiallinen valvominen” aiheutti eniten turvallisuusongelmia. Miespuoliset vastaajat kokivat useammin yleisten paikkojen järjestys- ja turvallisuusongelmat suurimmaksi turvallisuusongelmaksi heidän asuinalueellaan, kun taas naispuolisten vastaajien mielestä liikenneongelmat olivat useammin suurin turvallisuusongelma heidän asuinalueellaan. Vastaajista 65,2 % koki olonsa turvalliseksi, 28,2

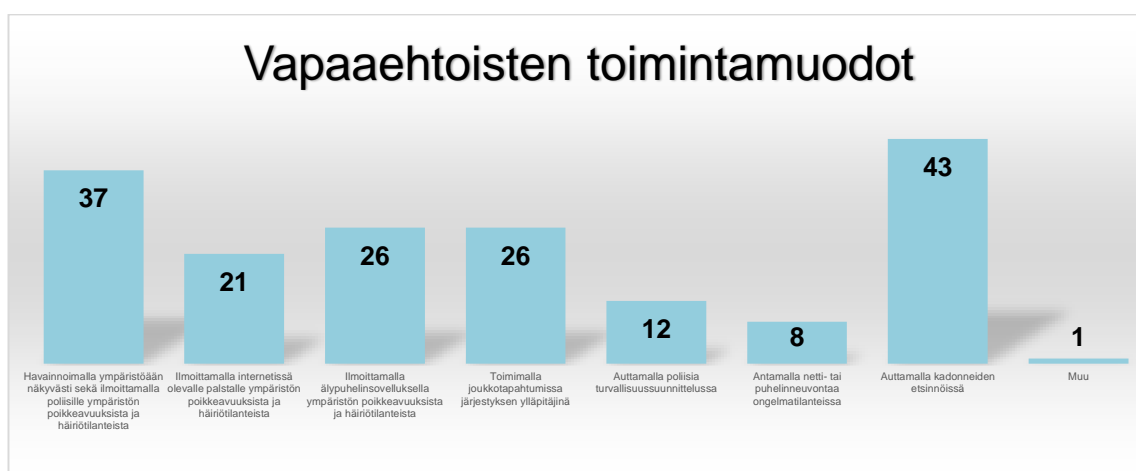
% melko turvalliseksi, 2,2 % turvalliseksi/turvattomaksi, 2,2 % melko turvattomaksi ja 2,2 % turvattomaksi. Kaikki haja-asutusalueilla asuvat vastaajat kokivat olonsa turvalliseksi. Miespuoliset vastaajat kokivat turvallisuuden tunteensa paremmaksi kuin naispuoliset vastaajat. Eniten vastaajien mielestä turvattomuuden tunteeseen vaikutti poliisien rajoitettu toimintakyky (kuvio 2).

Kuvio 2. Kansalaisten kokemus turvattomuuden tunteeseen vaikuttavista tekijöistä.

Kahden ”muu”-vaihtoehdon valinnan mielestä heidän olonsa oli turvallinen. Yhden ”muu”-vaihtoehdon valinnan vastaajan mielestä eniten turvattomuuden tunteeseen vaikutti rikoksen tekijän oikeudet, yhden taas alueen päihdeongelmat ja yhden ”isoveljen liiallinen valvominen”. Alle 20-vuotiaiden vastaajien mielestä poliisien rajoitettu toimintakyky ei vaikuta turvattomuuden tunteeseen, kun taas yli 41-vuotiaiden mielestä yksinäisyyden tunne ja puutteelliset elinolot eivät vaikuta turvattomuuden tunteeseen. Vastaajista 71,7 % tiesi kenen puoleen kääntyä oman asuinalueensa turvallisuuteen liittyvissä asioissa, mutta 67,4 % ei kokenut voivansa vaikuttaa oman asuinalueensa turvallisuuteen. Miespuoliset vastaajat kokivat voivansa vaikuttaa oman asuinalueensa turvallisuuteen paremmin kuin naispuoliset vastaajat.

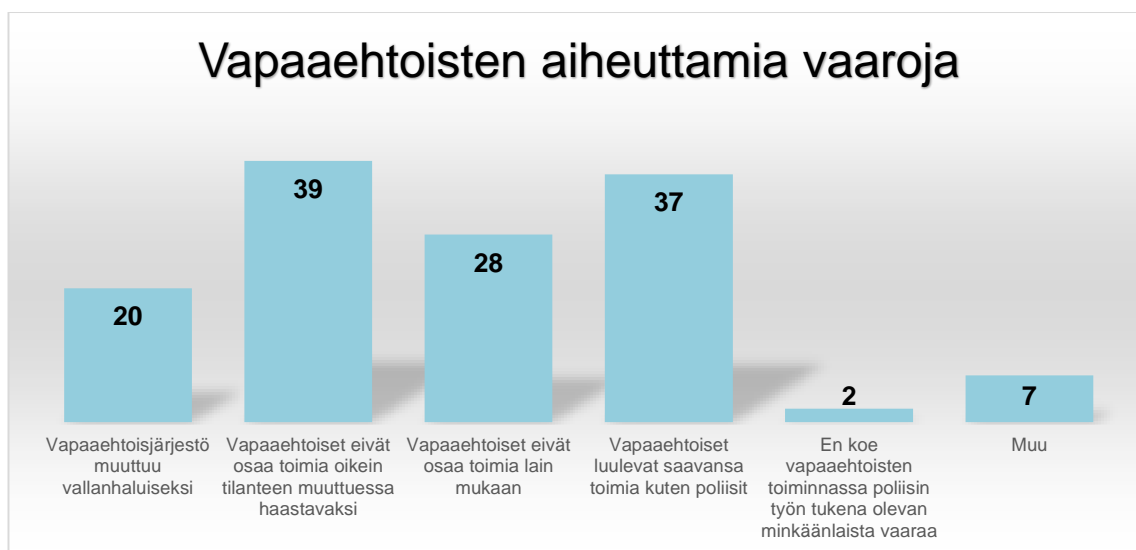
Vastaajista 67,4 % piti paikallisen turvallisuustyön kehittämistä tärkeänä ja 73,9 % koki etenkin poliisin ja vapaaehtoisten turvallisuusyhteistyön kehittämisen tärkeäksi. Haja-asutusalueilla koettiin turvallisuusyhteistyön kehittäminen vähemmän tärkeäksi kuin taajamissa. Samoin miehet, alle 20-vuotiaat, opiskelijat ja kotiäidit kokivat turvallisuusyhteistyön kehittämisen vähemmän tärkeäksi. Vastaajista 52,2 % koki poliisin työn tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivista vapaaehtoisista olevan enemmän hyötyä haja-asutusalueilla kuin taajamissa. Suurin osa eli 47,8 % vastaajista oli sitä mieltä, että vapaaehtoiset voisivat ehkä toimia poliisin työn tukena. Kansalaista 39,1 % oli täysin sitä mieltä, että vapaaehtoiset voisivat toimia poliisin työn tukena. Ainoastaan 13,1 % vastaajista oli täysin sitä mieltä, etteivät vapaaehtoiset voisi avustaa poliisia. 31–50-vuotiaat uskoivat muita enemmän vapaaehtoisten voivan avustaa poliisia. Kansalaiset kokivat myös olevansa mahdollisesti valmiita työskentelemään itse vapaaehtoisina poliisin työn tukena. Vastaajista 21,7 % oli täysin sitä mieltä, että he voisivat toimia vapaaehtoisina yhteistyössä poliisin kanssa, 47,8 % vastaajista taas oli ehkä valmiita vapaaehtoistyöhön poliisille ja 30,5 % vastaajista ei olisi valmiita toimimaan vapaaehtoisina poliisille. Vastaajista kaikki eläkeläiset olivat valmiita työskentelemään vapaaehtoisina poliisille. 21–30-vuotiaat olivat muita vähemmän valmiimpia toimimaan vapaaehtoisina yhteistyössä poliisin kanssa. Eniten kansalaiset kokivat, että vapaaehtoiset voisivat avustaa poliisia kadonneiden etsinnöissä sekä havainnoiden ympäristöään ja ilmoittaen ongelmatilanteista poliisille (kuvio 3).

Kuvio 3. Kansalaisten näkemys vapaaehtoisten toimintamuodoista

Kuviosta 3 ilmenee, että kansalaiset kokivat, etteivät vapaaehtoiset voisi antaa netti- tai puhelinneuvontaa ongelmatilanteissa. Yhden “muu”-vaihtoehdon valinneen mielestä vapaaehtoiset voisivat toimia poliisin tiedottajina yhteisöissä.

Kansalaisista 37 % oli sitä mieltä, että vapaaehtoiset ennaltaehkäisisivät rikollisuutta melko paljon. Samoin 37 % vastaajista oli sitä mieltä, että vapaaehtoiset ennaltaehkäisisivät rikollisuutta melko vähän. Ainoastaan 6,4 % vastaajista koki poliisin työn tukena toimivien vapaaehtoisten estävän rikollisuutta erittäin paljon, kun taas 10,9 % vastaajista koki asialla olevan erittäin vähän vaikutusta ja 8,7 % vastaajista, ettei vaikutusta tapahtuisi lainkaan. Kansalaisista 41,3 % uskoi vapaaehtoisten lisäävän kansalaisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta melko paljon ja 34,8 % vastaajista melko vähän. Vastaajista 8,7 % uskoivat vapaaehtoisten lisäävän turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta erittäin paljon. Samoin 8,7 % kansalaisista koki vapaaehtoisten lisäävän turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta erittäin vähän, kun taas 6,5 % vastaajista ei kokenut asialla olevan lainkaan vaikutusta. Eniten kansalaiset olivat sitä mieltä, että mahdollisesti poliisin työn tukena toimivat vapaaehtoiset saattaisivat aiheuttaa ongelmia, koska eivät osaisi toimia oikein tilanteiden muuttuessa haastavaksi tai heidän luullessa saavansa toimia kuten poliisit (kuvio 4).

Kuvio 4. Kansalaisten näkemys vapaaehtoisten aiheuttamista vaaroista.

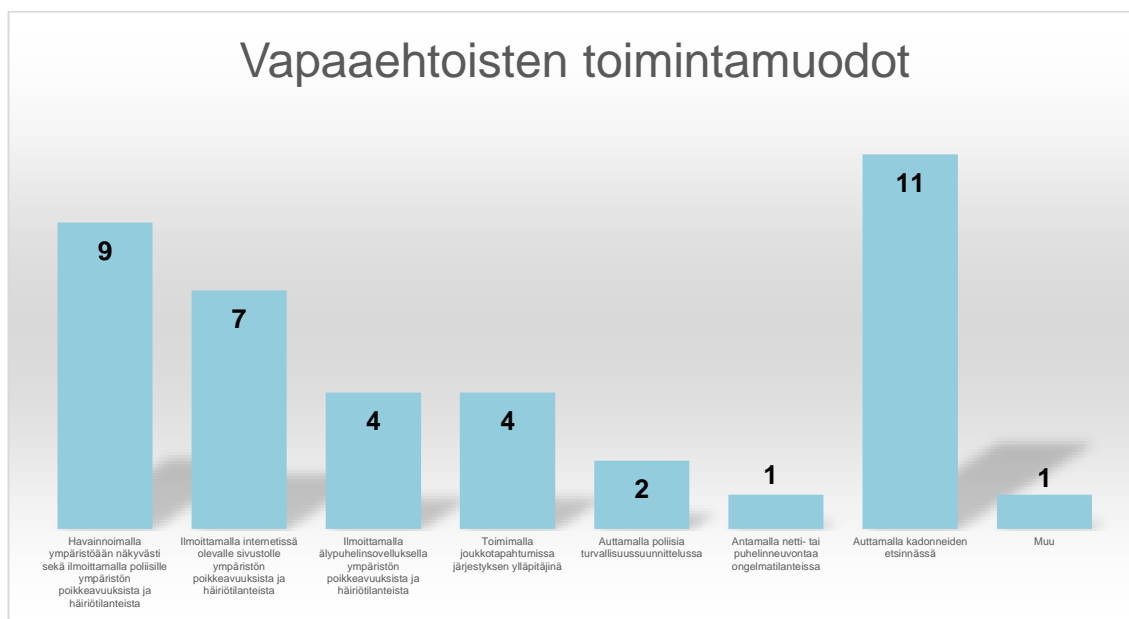
Naiset, opiskelijat ja haja-asutusalueiden asukkaat olivat enemmän huolissaan siitä, että vapaaehtoiset kuvittelevat saavansa toimia kuten poliisit. Miehet taas olivat huolissaan siitä, että vapaaehtoiset eivät osaisi toimia oikein tilanteiden muuttuessa haastaviksi. Ainoastaan kaksi vastaajaa koki, ettei vapaaehtoisista olisi minkäänlaista vaaraa. Lisäksi "muu"-vaihtoehdon valinneiden mielestä vapaaehtoiset saattaisivat joutua holhousyhteiskuntaa vastustavien kiusanteon kohteeksi, vapaaehtoisten kouluttaminen söisi yhteiskunnan resursseja, poliisit eivät keskittyisi enää näihin kyseisiin alueisiin ja kaikki olisi säädeltyä. "Muu"-vaihtoehdon valinneet uskoivat vapaaehtoisten aiheuttavan myös asenneongelmia, sinisilmäisyyttä ja piilorikollisuutta sekä ongelmia vakuutuksissa ja palkkauksessa. Yhden "muu"-vaihtoehdon valinneen mielestä ihmisiä valvotaan jo nyt liikaa, mikä vaikuttaa negatiivisesti turvallisuuden tunteeseen. Samaisen vastaajan mielestä poliisi tarvitsee vain enemmän resursseja talous- ja järjestyspoliisin tehtäviin. Hänen mielestään huomiota tulisi kiinnittää enemmän poliisiväkivaltaan ja poliisin tekemiin muihin rikoksiin.

6.2 Poliisilaitoksen työntekijöille suunnatun kyselylomakkeen tulokset

Poliisilaitoksen työntekijöiden taustatiedoissa kysyin virkanimikettä ja toimialaa. Vastaajista 45,4 % oli vanhempia konstaapeleja, 18,2 % rikosylikonstaapeleja, 18,2 % ylikomisarioita ja 18,2 % osastosihteerejä. Vastaajista 27,3 %:n toimiala oli lupapalvelut, 27,3 %:n kenttätehtävät, 36,3 %:n rikostutkinta ja 9,1 %:n hallinto.

Poliisilaitoksen työntekijöiden mielestä kuntien kanssa on ilmennyt melko vähän ongelmia turvallisuusyhteistyössä. Vastaajista 9,1 %:n mielestä ongelmia on ilmennyt melko paljon, 54,5 %:n mielestä melko vähän, 18,2 %:n mielestä erittäin vähän ja 18,2 %:n mielestä ei lainkaan. Vastaajista 54,5 % koki toimialueensa suurimmaksi turvallisuusongelmaksi omaisuusrikokset, 27,3 % nuorisoriikollisuuden ja 18,2 % yleisten paikkojen järjestys- ja turvallisuusongelmat.

Vastaajista 72,7 % piti paikallisen turvallisuusyhteistyön kehittämistä tarpeellisenä. Lupapalvelussa työskentelevät ja osastosihteerit eivät kokeneet paikallisen turvallisuusyhteistyön kehittämistä tärkeäksi. Kenttätehtävissä työskentelevät taas olivat kaikki sitä mieltä, että paikallista turvallisuustyötä tulisi kehittää. Poliisilaitoksen työntekijöistä 72,7 % koki poliisin ja vapaaehtoisten turvallisuusyhteistyön kehittämisen tärkeäksi. Samoin 72,7 % uskoi, että vapaaehtoiset voisivat toimia poliisin työn tukena ja 63,6 % uskoi kansalaisilla olevan mielenkiintoa toimia vapaaehtoisina poliisin työn tukena. Vastaajista 36,4 %:n mielestä poliisi hyötyisi melko paljon poliisin ja vapaaehtoisten yhteistyöstä, 36,4 %:n mielestä taas melko vähän, 18,2 %:n mielestä erittäin paljon ja 9 %:n mielestä erittäin vähän. Etenkin komisariat kokivat turvallisuusyhteistyön kehittämisen vapaaehtoisten kanssa todella tärkeäksi ja uskoivat poliisin hyötyvän siitä todella paljon. 72,7 % vastaajista uskoi poliisin työn tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivien vapaaehtoisten hyödyttävän enemmän harvaan asuttuja alueita. Ainoastaan vanhemmat konstaapelit uskoivat vapaaehtoisten hyödyttävän enemmän taajamissa asuvia kuin harvaan asutuilla seuduilla asuvia. Eniten poliisilaitoksen työntekijät kokivat, että vapaaehtoiset voisivat auttaa heitä kadonneiden etsinnöissä ja ympäristöään havainnoimalla ja vähiten antamalla netti- tai puhelinneuvontaa (kuvio 5).

Kuvio 5. Poliisilaitoksen työntekijöiden näkemys vapaaehtoisten toimintamuuodoista.

Yhden “muu”-vaihtoehdon valinneen mielestä aikuisia tarvittaisiin nuorison joukkoon. Ainoastaan lupapalvelussa työskentelevät olivat sitä mieltä, että vapaaehtoiset voisivat auttaa poliisia turvallisuussuunnittelussa tai antamalla puhelin- tai nettineuvontaa.

Vastaajista 36,4 % uskoi vapaaehtoisten ennaltaehkäisevän rikollisuutta melko paljon, 45,4 % melko vähän ja 18,2 % erittäin vähän. Poliisilaitoksen työntekijöistä 36,4 % uskoi vapaaehtoisten lisäävän turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta melko paljon, 45,4 % melko vähän, 9,1 % erittäin vähän ja 9,1 % ei lainkaan. Jokainen poliisilaitoksen työntekijä koki, että vapaaehtoisista saattaisi aiheutua vaaroja poliisin työn tukena. Eniten poliisilaitoksen työntekijät pelkäsivät, etteivät vapaaehtoiset osaisi toimia oikein ongelmatilanteiden muuttuessa haastaviksi (kuvio 6).

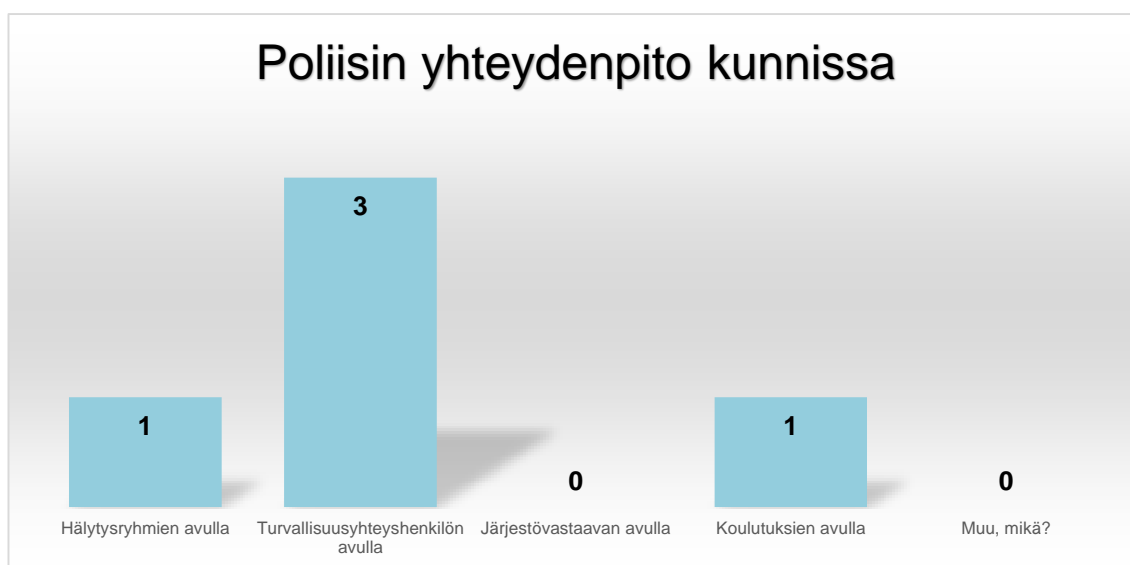
Kuvio 6. Poliisilaitoksen työntekijöiden näkemys vapaaehtoisten aiheuttamista vaaroista.

Yhden “muu”-vaihtoehdon valinneen vastaajan mielestä yli-innokkaat vapaaehtoiset saattaisivat aiheuttaa ylilyöntejä ja informaatioähkyä, koska he näkisivät joka paikassa jotain epäilyttävää.

6.3 Kunnan työntekijöille suunnatun kyselylomakkeen tulokset

Kunnan työntekijöille suunnatun kyselylomakkeen taustatiedoissa tiedustelin vastaajan kuntaa, virkanimikettä ja toimialaa. Vastaajista 25 % oli Pyhärannan, 25 % Sauvon, 25 % Tarvasjoen ja 25 % Vehmaan kunnan työntekijöitä. Vastaajista 50 % oli hallintojohtajia, 25 % rehtoreita/sivistystoimenjohtajia ja 25 % sosiaali- ja terveystoimenjohtajia. Kunnan työntekijöistä 25 % työskenteli sosiaali- ja terveystoimessa, 50 % yleishallinnossa ja 25 % sivistystoimessa.

Pyhärannan sosiaali- ja terveystoimen kanssa poliisi työskentelee yhteistyössä melko paljon eli kuukausittain ja muiden vastaajien kanssa melko vähän eli harvemmin kuin kuukausittain. Vastaajista 25 %:n mielestä turvallisuusyhteistyö poliisin kanssa on suurimmaksi osaksi lakiperusteista yhteistyötä, 25 %:n mielestä taas epävirallista tietojen vaihtoa, 25 %:n mielestä yhteistyöneuvotteluja ja 25 %:n mielestä työryhmätyöskentelyä. Kaikki kunnan työntekijät kokivat, ettei turvallisuusyhteistyössä poliisin kanssa ole pahemmin ilmennyt ongelmia. Vastaajista 25 % koki ongelmia ilmenneen melko vähän, 25 % taas erittäin vähän ja 50 %:n mielestä ongelmia ei ole ilmennyt lainkaan. Kunnan työntekijöiden mielestä poliisiin tulisi pitää yhteyttä kunnan työntekijöihin turvallisuusyhteyshenkilön avulla (kuvio 7).

Kuvio 7. Kunnan työntekijöiden näkemys poliisin yhteydenpidosta kuntiin.

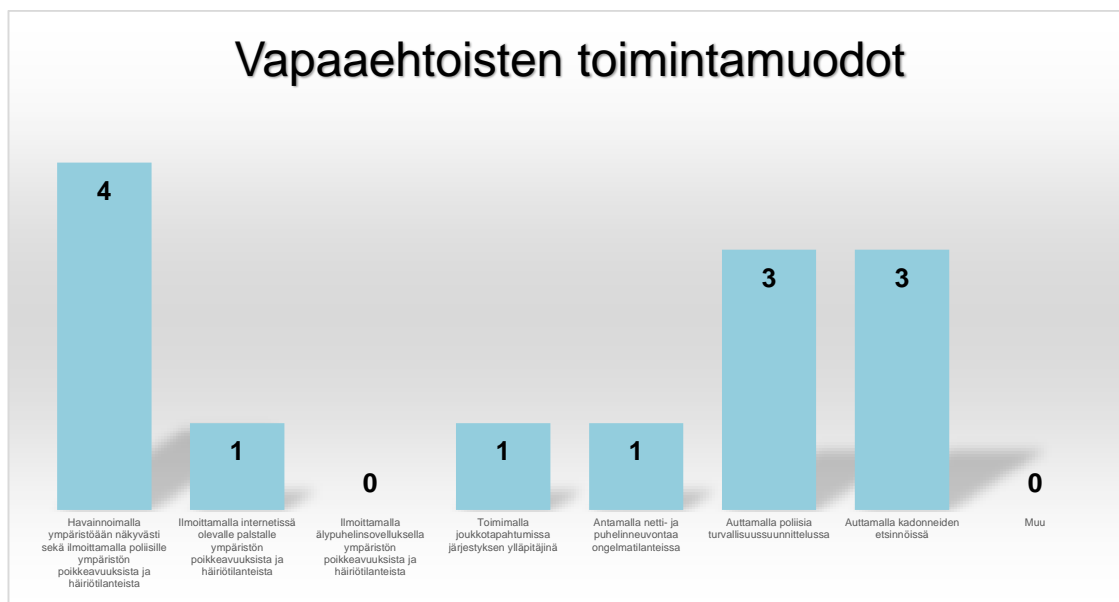
Pyhärannan alueen suurin turvallisuusongelma oli perheväkivalta, Sauvon seudun omaisuusrikokset, Tarvasjoen alueen huumausainerikokset ja Vehmaan kunnan mopojen aiheuttamat liikenneongelmat.

Kunnan työntekijöistä 75 %:n mielestä paikallisen turvallisuusyhteistyön kehittäminen on tarpeellista. Kaikki kunnan työntekijät kokivat, että poliisin ja vapaaehtoisjärjestöjen turvallisuusyhteistyön kehittäminen on tärkeää. Vastaajista 75 % uskoi, että kansalaisilla olisi mielenkiintoa toimia vapaaehtoisina poliisin työn tukena. Kaikkien kunnan työntekijöiden mielestä poliisin työn tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivista vapaaehtoisista olisi enemmän hyötyä harvaan asutuilla seuduilla. Vastaajista 50 % koki, että kunta hyötyisi poliisin ja vapaaehtoisten yhteistyöstä melko paljon, 25 %:n mielestä taas melko vähän ja 25 %:n mielestä erittäin vähän. Eniten kunnan työntekijät uskoivat, että vapaaehtoisten avulla ongelmatilanteisiin reagointi nopeutuisi (kuvio 8).

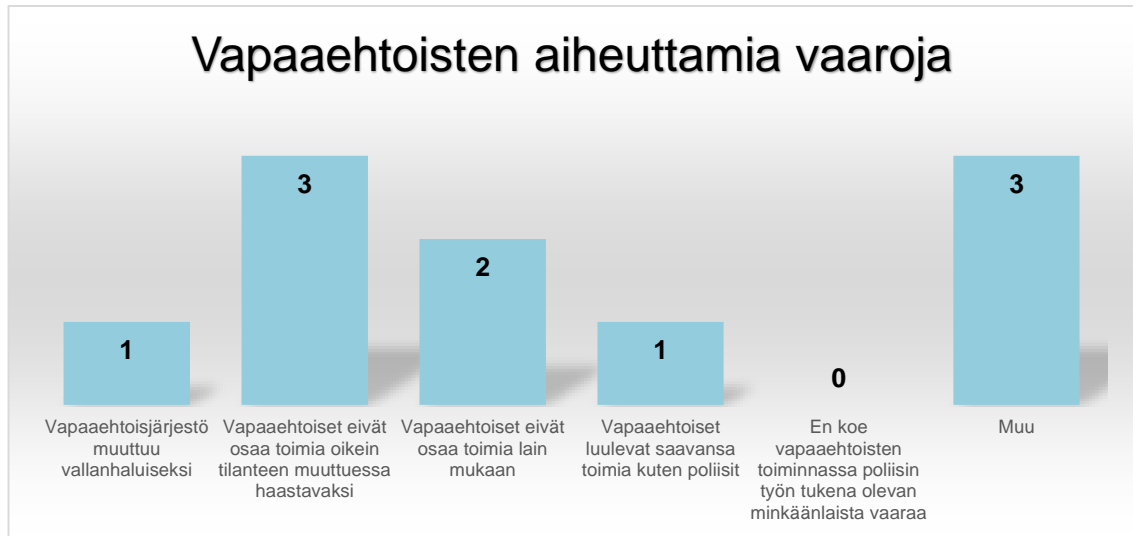
Kuvio 8. Kunnan työntekijöiden näkemys kuntien hyötymisestä poliisin ja vapaaehtoisten yhteistyöstä.

Vapaaehtoiset voisivat vastaajien mielestä avustaa poliisia havainnoimalla ympäristöään näkyvästi ja ilmoittamalla ympäristön poikkeavuuksista ja häiriötilanteista poliisille sekä auttamalla poliisia turvallisuussuunnittelussa ja kadonneiden etsinnöissä (kuvio 9).

Kuvio 9. Kunnan työntekijöiden näkemys vapaaehtoisten toimintamodoista.

Vastaajista 50 % uskoi mahdollisesti tulevaisuudessa poliisin työn tukena toimivien vapaaehtoisten ennaltaehkäisevän rikollisuutta melko paljon ja 50 % melko vähän. Taas vastaajista 75 %:n mielestä tällaiset vapaaehtoiset lisäisivät kansalaisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta melko paljon ja 25 %:n mielestä melko vähän. Eniten kunnan työntekijöitä huoletti, etteivät vapaaehtoiset osaisi toimia oikein tilanteiden muuttuessa haastaviksi (kuvio 10).

Kuvio 10. Kunnan työntekijöiden näkemys vapaaehtoisten aiheuttamista vaaroista.

Vaihtoehdon ”muu” valinneista vastaajista yhden mielestä vapaaehtoisilla ei olisi uskottavuutta ihmisten silmissä, toisen mielestä vapaaehtoiset aiheuttaisivat poliisien resurssien vähenemisen ja kunnalle tulisi siitä syystä lisää velvoitteita ja kolmas oli huolissaan tietosuoja-asioista.

6.4 Kyselytulosten vertailu

Sekä kansalaiset, poliisilaitoksen työntekijät että kunnan työntekijät kokivat turvallisuuden hyväksi alueellaan. Kansalaisten mielestä suurin turvallisuusongelma heidän asuinalueellaan oli liikenneongelmat ja poliisilaitoksen työntekijöiden mielestä taas omaisuusrikokset. Kunnan työntekijöiden mielipiteet alueen turvallisuusongelmista olivat selkeästi yhteydessä kuntaan, minkä johdosta tätä ei ole mielekäästä vertailla. Suurimmaksi osaksi kansalaiset, poliisilaitoksen työntekijät ja kunnan työntekijät pitivät paikallisen turvallisuustyön kehittämistä tärkeänä ja etenkin poliisin ja vapaaehtoisten turvallisuusyhteistyön kehittäminen koettiin jokaisessa vastaajaryhmässä tärkeäksi. Poliisilaitoksen työntekijät ja kunnan työntekijät uskoivat kansalaisilla olevan mielenkiintoa toimia vapaaehtoisina poliisin työn tukena, mutta kansalaisista suurin osa oli ainoastaan ehkä valmis avustamaan poliisia vapaaehtoisena.

Puolet poliisilaitoksen työntekijöistä ja kansalaisista olivat sitä mieltä, että vapaaehtoisista olisi enemmän hyötyä harvaan asutuilla seuduilla, kun taas puolet kokivat vapaaehtoisten hyödyttävän enemmän taajaman asukkaita. Kaikki kunnan työntekijät taas olivat sitä mieltä, että poliisin työn tukena toimivat vapaaehtoiset hyödyttäisivät harvaan asutuilla alueilla asuvia enemmän kuin taajamissa asuvia. Eniten kansalaisten ja poliisilaitoksen työntekijöiden mielestä vapaaehtoiset voisivat avustaa poliisia kadonneiden etsinnöissä ja toiseksi eniten ympäristöään havainnoimalla ja ilmoittamalla poliisille ympäristön poikkeavuuksista. Kunnan työntekijät taas kokivat vapaaehtoisten voivan eniten avustaa poliisia ympäristöään havainnoiden ja ilmoittaen ympäristön poikkeavuuksista poliisille. Suurin osa jokaisesta vastaajaryhmästä oli sitä mieltä, että poliisin työn tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivat vapaaehtoiset ennaltaehkäisisivät rikollisuutta melko paljon tai melko vähän. Kansalaiset ja kunnan työntekijät uskoivat suurimmaksi osaksi vapaaehtoisten parantavan melko paljon turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta, kun taas poliisilaitoksen työntekijät uskoivat hyötyvänsä vapaaehtoisista suurimmaksi osaksi melko vähän. Kansalaisia ja poliisilaitoksen työntekijöitä huoletti eniten, etteivät vapaaehtoiset osaisi toimia oikein tilanteiden muuttuessa haastaviksi sekä vapaaehtoisten uskomus saada toimia kuten poliisit. Kunnan työntekijöitä taas huoletti, etteivät vapaaehtoiset osaisi toimia oikein tilanteiden muuttuessa haastaviksi eikä vapaaehtoiset osaisi toimia lakien mukaisesti.

7 POHDINTA

7.1 Vapaaehtoisten mahdollisuuksia toimia poliisin työn tukena Suomessa

Tutkimukseni osoittaa, että kansalaisten, poliisilaitoksen työntekijöiden ja kunnan työntekijöiden mielestä vapaaehtoisten ja poliisin turvallisuusyhteistyötä tulisi kehittää. Myös valtion virastojen tekemien tutkimusten mukaan vapaaehtoisten ja poliisin turvallisuusyhteistyötä tulisi kehittää. Poliisilaki, pakkokeinolaki, laki järjestyksenvalvoijista ja laki yksityisistä turvallisuuspalveluista eivät mielestäni rajoita vapaaehtoisten mahdollisuuksia avustaa poliisia. Tämä mielestäni osoittaa, että vapaaehtoiset voisivat toimia poliisin työn tukena.

Käytännössä vapaaehtoiset voisivat ennaltaehkäistä rikollisuutta ja parantaa alueen turvallisuutta havainnoimalla ympäristöään ja tiedottamalla ympäristön poikkeavuuksista ja häiriötilanteista poliisille. Koska vapaaehtoisille tulisi mielestäni antaa koulutusta ennen työskentelyä vapaaehtoistehtävissä, he osaisivat informoida poliisille oikeasti poliisin toimia vaativista ongelmatilanteista. Näin poliisi pystyisi reagoimaan ongelmatilanteisiin järkevästi resurssiansa puitteissa. Lisäksi ympäristöään havainnoivat vapaaehtoiset lisääisivät kiinnijäämisriskiä, minkä johdosta uskon rikollisuuden vähenevän. Kun rikollisuus vähenee ja ihmisillä on tunne, että heitä vartioidaan, uskon alueen turvallisuuden ja kansalaisten turvallisuuden tunteen paranevan.

Lisäksi kyselyyn vastanneet olivat sitä mieltä, että vapaaehtoiset voisivat avustaa poliisia kadonneiden etsinnöissä. En kuitenkaan koe, että tällaisella toiminnalla olisi vaikutusta rikosten ennaltaehkäisyyn tai turvallisuuden parantamiseen. Mielestäni enemmän edellä mainittuihin asioihin vaikuttaisi se, että vapaaehtoiset ilmoittaisivat internetissä olevalle palstalle ympäristön poikkeavuuksista ja häiriötilanteista. Tutkimukseni mukaan myös poliisilaitoksen työntekijöiden ja kansalaisten mielestä tällaisella sosiaalisten medioiden hyödyntämisellä turvallisuusyhteistyössä olisi positiivinen vaikutus. Kyselyyn vastanneiden mielestä vapaaehtoiset eivät voisi antaa puhelin- tai nettineuvontaa, mutta turvallisuudensuun-

nittelussa he voisivat avustaa poliisia. Mielestäni turvallisuussuunnitteluun tulisi-kin saada kansalaisten mielipiteitä, kuten pienimmissä kunnissa on jo nyt tapana hyödyntää asukkaiden näkemyksiä turvallisuussuunnittelussa. Näin asioihin saataisiin eri näkökulmia ja turvallisuutta voitaisiin parantaa järkevästi eri henkilöiden näkökulmasta.

Vapaaehtoisten uskotaan aiheuttavan vaaratilanteita, koska he eivät tiedä, miten tulisi toimia tilanteiden muuttuessa haastaviksi tai miten toimia lakien puitteissa. Koen, että näihin pelkoihin löytyisi ratkaisu erilaisista koulutuksista. Poliisilaitoksilla tulisi olla henkilö, joka kouluttaisi vapaaehtoisia poliisin työn tueksi. Poliisihallitus onkin antanut ohjeistuksen, jonka mukaan jokaisella poliisilaitoksella tulisi olla henkilö, joka kouluttaisi vapaaehtoisia ja poliiseja turvallisuusyhteistyössä. Näissä koulutuksissa vapaaehtoisille voitaisiin mielestäni opettaa haastavista tilanteista selviytymistä, kuitenkin siten, että vapaaehtoiset ymmärtäisivät, etteivät he saa toimia kuten poliisit. Mielestäni poliisin työn tukena toimivilla vapaaehtoisilla ei kuitenkaan saisi olla vartijoiden tai järjestyksenvalvojen tapaan pidättämisoikeutta tai aseiden kantolupaa, koska uskon tämän aiheuttavan vaaratilanteita. Vapaaehtoisiksihan pääsisi kuka tahansa, kun taas vartijoiden ja järjestyksenvalvojen on tullut suorittaa tutkinto tehtäviinsä. Lisäksi koulutuksissa voitaisiin järjestää testejä koskien lakeja ja näin vapaaehtoisia voitaisiin opettaa toimimaan lain puitteissa. Esimerkiksi pakkokeinolain mukaan jokaisella on kiinniotto-oikeus tietynlaisissa tilanteissa. Koulutusten avulla vapaaehtoiset ymmärtäisivät, milloin he saisivat tehdä mitään lakien puitteissa.

Mahdollisesti tulevaisuudessa poliisin työn tukena toimivista vapaaehtoisista tulisi mielestäni laatia erillinen maininta PoL 5 luvun 45 §:ään. Maininnassa tulisi ilmetä, että poliisin työn tukena toimii ympäristöä havainnoivia vapaaehtoisia ja poliisin tulisi antaa näille vapaaehtoisille koulutuksia.

Vaikka poliisiylijohtaja Paateron alkuperäinen idea olikin perustaa vapaaehtoista poliisitoimintaa juuri haja-asutusalueille, mielestäni tällaisia vapaaehtoisia tarvittaisiin myös taajamissa, koska taajamissa tapahtuu enemmän rikoksia kuin haja-asutusalueilla. Myös haja-asutusalueilla asuvat kyselyn vastaajat kokivat vapaaehtoisten ja poliisin turvallisuusyhteistyön kehittämisen vähemmän tärkeäksi kuin

taajamissa asuvat. Toisaalta kyselyyn vastanneet poliisilaitoksen työntekijät ja kunnan työntekijät kokivat vapaaehtoiset poliisin työn tukena hyödyllisemmiksi haja-asutusalueilla kuin taajamissa. Edellä mainittu osoittaa mielestäni sen, että vapaaehtoisille on tarvetta niin haja-asutusalueilla kuin taajamissa.

7.2 Oman työn arviointi

Aihevalintani oli mielestäni ajankohtainen ja ainutlaatuinen, koska kyseistä ai-
hetta ei ole tutkittu aikaisemmin. Mikäli tulevaisuudessa kehitetään vapaaehtois-
toimintaa poliisin työn tueksi, uskon työlläni olleen suuri merkitys rikollisuuden
ennaltaehkäisyssä ja turvallisuuden parantamisessa.

Työni alussa kerron toimeksiantajastani Lounais-Suomen poliisilaitoksesta, jotta
lukija tietää millaisia tehtäviä poliisin toimenkuvaan kuuluu. Tämän jälkeen työni
antaa informaatiota vallitsevasta turvallisuuden ja rikollisuuden tilasta, millä on
tarkoitus herättää lukijassa ymmärrystä Suomen turvallisuusongelmista ja niiden
parantamisen tärkeydestä. Teoriaosuudessa käsittelen myös Suomessa ja muu-
alla maailmassa poliisin työn tukena toimivaa turvallisuusyhteistyötä, millä on tar-
koitus herättää lukijassa mielenkiintoa vapaaehtoistyöhön. Mielestäni onnistuin
teoriaosuudessa selventämään tarkasti ja monipuolisesti tutkimukseni kannalta
oleellisia asioita. Löysin aiheen kannalta keskeisiä lähteitä hyvin ja järkevästi kar-
sien. Koin, että valitsemani lähteet olivat luotettavia, koska lähteeni olivat suurim-
maksi osaksi yleisesti luotettavana pidettyjä tietolähteitä: virastojen julkaisuja ja
aikaisempia tutkimuksia, virallisia kotisivuja sekä oppikirjoja. Lähteeni eivät olleet
kaupallisia ja suurin osa niistä on julkaistu 2010-luvulla eli niiden tieto on ajanta-
saista. Muutama lähteeni on julkaistu 1990-luvulla, minkä johdosta niiden sisäl-
töön tulee suhtautua kriittisesti. Kyseisistä aiheista ei kuitenkaan löytynyt ristirii-
taista uudempaa informaatiota, minkä johdosta koin kyseisten lähteiden olevan
yhä luotettavia.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli saada tietoa siitä, voisivatko vapaaehtoiset toimia
Suomessa poliisin työn tukena ja millaisin keinoin tämä käytännössä olisi mah-
dollista. Työn tutkimusongelmat pohjautuivat aikaisempaan tietoperustaan,

koska esimerkiksi Sisäministeriö on tutkimuksissaan ehdottanut vapaaehtois-työtä haja-asutusalueille. Koin saavuttaneeni tavoitteeni hyvin, koska sain luotettavia vastauksia tutkimusongelmiini kohtalaisen paljon. Uskon kyselytulosten luotettavuutta lisäävän sen, että kyselyyn vastaamisesta ei koitunut vastaajille hyötyä, vaan vastaajat vastasivat kyselyyn silkasta mielenkiinnosta. Lisäksi luotettavuutta lisää se, ettei vastaajia pysty tunnistamaan vastauksista, vaan vastaukset annettiin anonyymina.

Kunnan työntekijöille suunnatun kyselylomakkeen tuloksiin ei kuitenkaan voi suhtautua yleistävästi, koska vastaajia oli mielestäni hyvin vähän. Kansalaisille suunnatussa kyselylomakkeessa kysymykseen koskien suurinta turvallisuusongelmaa asuinalueella pystyi vastaamaan monta vastausvaihtoehtoa, vaikka mielestäni olisi kuulunut saada vastata pelkästään yhden vaihtoehdon. Lisäksi jokaisesta kyselylomakkeesta puuttui suurinta turvallisuusongelmaa kysyttäessä vaihtoehto ”ei ole”. Minun olisi tullut kyselyssäni myös tiedustella kansalaisilta, mikä motivoisi heitä työskentelemään vapaaehtoisina poliisin työn tukena. Tämän kysymyksen vastaukset olisivat helpottaneet runsaasti sitä, millaisin keinoin poliisi voisi tulevaisuudessa houkutella vapaaehtoisia turvallisuusyhteistyöhön kanssaan.

8 YHTEENVETO

Opinnäytetyössäni keskityin tutkimaan kansalaisten, poliisilaitoksen työntekijöiden ja kunnan työntekijöiden mielipiteitä vapaaehtoisten mahdollisuudesta toimia poliisin työn tukena. Mahdollisesti tulevaisuudessa poliisin työtä avustavien vapaaehtoisten voidaan olettaa ennaltaehkäisevän rikollisuutta ja parantavan turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta.

Suoritin kolme erilaista kyselylomaketta: yhden kansalaisille, yhden Lounais-Suomen poliisilaitoksen työntekijöille sekä yhden Pyhärannan, Sauvon, Tarvasjoen ja Vehmaan kunnan työntekijöille. Tutkimustuloksista ilmenee, että vapaaehtoiisiin poliisin työn tukena suhtaudutaan pääsääntöisesti positiivisesti. Vapaaehtoiset voisivat avustaa poliisia ympäristöä havainnoimalla ja kadonneita etsimällä. Mahdollisesti tulevaisuudessa poliisin työn tukena toimivat vapaaehtoiset ennaltaehkäisisivät rikollisuutta ja parantaisivat turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta melko paljon. Ongelmia uskotaan kuitenkin syntyvän äkillisesti haastaviksi muuttuvissa tilanteissa, joissa vapaaehtoiset eivät osaisi toimia oikein, sekä vapaaehtoisten luullessa voivansa toimia kuten poliisit.

Koska kunnan työntekijöille suunnattuun kyselylomakkeeseen ei saatu vastauksia toivotulla tavalla, koen jatkotutkimusta vaativan sen, miten kunnan työntekijät suhtautuvat vapaaehtoiisiin. Lisäksi yhtenä jatkokehityskohteena tulisi selvittää, mikä motivoisi kansalaisia työskentelemään vapaaehtoisina poliisin työn tukena. Opinnäytetyöstäni selviää, että kansalaisilla, poliisilaitoksen työntekijöillä ja kunnan työntekijöillä on uskoa vapaaehtoisten mahdollisuuteen toimia poliisin työn tukena. Tämän johdosta tulevaisuuden jatkokehittämistä vaatii mielestäni myös se, miten tällainen vapaaehtoisten havainnointijärjestelmä saataisiin kehitettyä. Kehittelyä vaatii myös poliisien antama koulutus mahdollisille vapaaehtoisille.

LÄHTEET

Andersson, E. 2014. Sosiaalinen media vei Turun poliisin mukanaan. Tutka. Viitattu 30.9.2014 <http://tutka.pro/?p=8618>

City Of Los Angeles 2014. Neighborhood watch Program. Viitattu 8.8.2014 http://www.lapdonline.org/crime_prevention_tips/content_basic_view/23477

Haja-asutusalue 2013. Wikipedia. Viitattu 5.6.2014 <http://fi.wikipedia.org/wiki/Haja-asutusalue>

Hakonen, K. ja Kiehelä, H. 1993. Rikostorjunnan perusteet. Helsinki: Sisäasiainministeriö, poliisiosasto.

Heiskanen, M. & Honkonen, R. 2005. Poliisi ja muutos: asiantuntijoiden arvio sisäisen turvallisuuden tulevasta kehityksestä. Helsinki: Edita Prima Oy.

Helminen, V. & Ristimäki, M. 2007. Kaupunkiseutujen haja-asutusalueen väestömuutokset Suomessa 1980–2005. Helsinki: Edita Prima Oy.

Huttunen, T. 2013. Varsinais-Suomen poliisilaitoksen toimintakertomus 2012. Poliisi. Viitattu 13.6.2014 [http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/ExternalFiles/AB-DFF2744B6F9F02C2257B6C002A6C36/\\$file/Varsinais-Suomen%20pl.pdf](http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/ExternalFiles/AB-DFF2744B6F9F02C2257B6C002A6C36/$file/Varsinais-Suomen%20pl.pdf)

Itä-Suomen aluehallintovirasto 2012. KAMU – kaikki mukaan turvallisuustyöhön: Itä-Suomen sisäisen turvallisuuden toimeenpanosuunnitelma. Mikkeli: Itä-Suomen aluehallintovirasto. Viitattu 8.8.2014 https://www.avi.fi/documents/10191/56501/Julkaisu_2012_14.pdf/764930c8-6bb3-4a94-a01a-18840c91aa57

Kauppinen, O. 2012. Mobiilipohjaisen hälytysjärjestelmän hyödyntäminen viranomaisviestinnässä ja kriisinhallinnassa: interaktiivinen lähestyminen. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Tietotekniikan laitos. Viitattu 29.9.2014 <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/41730/URN:NBN:fi:jyu-201306111942.pdf?sequence=1>

Korhonen T. 2012. Lähivinkki paljastaa häiriöpaikat. Yle Uutiset > Kainuu 8.10.2012. Viitattu 12.8.2014 http://yle.fi/uutiset/lahivinkki_paljastaa_hairiopai-kat/6325982

Kuula J. 2013. Uusi älypuhelinsovellus kriisiviestintään ja kevyen tilannekuvan muodostamiseen vaaratilanteesta. Jyväskylän yliopisto. Tietotekniikan laitos. Viitattu 29.9.2014 [http://sppl.fi/files/2159/Kuula - Uusi alypuhelinsovellus kriisi-viestintaa.pdf](http://sppl.fi/files/2159/Kuula_-_Uusi_alypuhelinsovellus_kriisi-viestintaa.pdf)

Laki järjestyksenvalvojista. 1999. L 22.4.1999/533.

Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista. 2002. L 12.4.2002/282.

Marttila J.; Heikura P. & Käyhkö E. 2013. Poliisibarometri 2012. Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta. Helsinki: Sisäasiainministeriö. Viitattu 5.6.2014 <http://www.intermin.fi/julkaisu/472012?docID=39657>

National Neighborhood Watch Institute 2009 a. Home. Viitattu 7.8.2014 <http://www.nnwi.org/index.asp>

National Neighborhood Watch Institute 2009 b. Mission Statement. Viitattu 7.8.2014 http://www.nnwi.org/mission_statement.asp

Natteravnene 2014. Om Natteravnene. Historik. Viitattu 7.8.2014 <http://www.natteravnene.no/om-natteravnene/historikk/>

Neighborhood watch 2014. Wikipedia. Viitattu 7.8.2014 http://en.wikipedia.org/wiki/Neighborhood_watch

Oikeusministeriö 1999. Valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi rikosten-torjuntaohjelmaksi. Viitattu 20.9.2014 <http://oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisu/julkaisuarkisto/1148038273750.html>

Oikeusministeriö 2014. Naapuriapu-työryhmä & suositukset pähkinäkuoressa. Viitattu 29.10.2014 http://www.oikeusministerio.fi/material/attachments/om/ajan-kohtaista/uutiset/uutiset2014/fqQzHDbvb/Naapuriapu-tyoryhma_kuvat_ja_suosituks_23_5_2014.pdf

Paatero, M. 2014 a. Kyläpoliisit takaisin. Poliisi 8.8.2014. Viitattu 29.9.2014
https://www.poliisi.fi/poliisi/blog_mp.nsf/wvall/093994D5B7E8CBD5C2257D2E0021C89D

Paatero, M. 2014 b. Yleisön pyynnöstä: lisää poliiseja. Poliisi 23.9.2014. Viitattu 29.9.2014
https://www.poliisi.fi/poliisi/blog_mp.nsf/wvall/3ED2A47329F93A5EC2257D5C003B569E

Pakkokeinolaki. 2011. L 806/2011.

Poliisi 2012. Lähivinkki-palvelu laajenee koko maahan. Viitattu 12.8.2014
<http://www.poliisi.fi/poliisi/hallitus/home.nsf/PFBD/0E1A75C5F9778CEEC2257A8A002F06FF>

Poliisi 2014 a. Lounais-Suomen poliisilaitos. Erityistutkinta. Viitattu 16.6.2014
<http://www.poliisi.fi/poliisi/lounais-suomi/home.nsf/pages/171459BD4B2EDE5FC2257C60002FACA0?opendocument>

Poliisi 2014 b. Lounais-Suomen poliisilaitos. Koirapoliisitoiminta. Viitattu 16.6.2014
<http://www.poliisi.fi/poliisi/lounais-suomi/home.nsf/pages/2660BDB1B5607BEDC2257C60003800BA?opendocument>

Poliisi 2014 c. Lounais-Suomen poliisilaitos. Liikennesektori. Viitattu 16.6.2014
<http://www.poliisi.fi/poliisi/lounais-suomi/home.nsf/pages/CEF46C8B73364EEDC2257C5F0031AB17?opendocument>

Poliisi 2014 d. Lounais-Suomen poliisilaitos. Päivittäistutkinta. Viitattu 16.6.2014
<http://www.poliisi.fi/poliisi/lounais-suomi/home.nsf/pages/303407765B87A1CDC2257C60002F985A?opendocument>

Poliisi 2014 e. Lounais-Suomen poliisilaitos. Rikostorjunta. Viitattu 16.6.2014
<http://www.poliisi.fi/poliisi/lounais-suomi/home.nsf/pages/2DCC446A70912FF3C2257C5F0031C081?opendocument>

Poliisi 2014 f. Lounais-Suomen poliisilaitos. Valvonta- ja hälytystoiminta. Viitattu 16.6.2014
<http://www.poliisi.fi/poliisi/lounais-suomi/home.nsf/pages/F0C8F84E873632B6C2257C5F003199DB?opendocument>

Poliisi 2014 g. Lounais-Suomen poliisilaitos. Yleistä poliisilaitoksesta. Viitattu 13.6.2014 <http://www.poliisi.fi/poliisi/lounais-suomi/home.nsf/pages/63B3886D8C573104C2257C2F004853DE?opendocument>

Poliisi 2014 h. Organisaatio. Viitattu 13.6.2014 <http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/E9D8E3C4F56C4927C2256B8700455C96?opendocument>

Poliisilaki. 1995. L 7.4.1995/493 muutoksineen.

Ponnikas, J.; Vuotilainen, O.; Korhonen S. & Kuhmonen H.-M. 2014. Maaseutukatsaus 2014. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 14.9.2014 http://www.tem.fi/files/38570/TEMjul_2_2014_web_23012014.pdf

Pylväs, K.; Hokkanen, L. & Kankaanranta T. 2014. Kohti vuorovaikutteista viranomaisviestintää. Helsinki: Sisäministeriö. Viitattu 22.9.2014 http://www.pelastusopisto.fi/download/52483_Kohti_vuorovaikutteista_viranomaisviestintaa.pdf?f3bba2390d17d188

Rikksentorjuntaneuvosto 2014. Kansallinen rikksentorjuntaohjelma. Viitattu 22.9.2014 <http://www.vakivalta.rikksentorjunta.fi/fi/index/vakivallanehkaisy/kansallisetohjelmat/kansallinenrikksentorjuntaohjelma.html>

Rikoslaki. 1889. L 19.12.1889/39 muutoksineen.

Sisäasiainministeriö 2012. Turvallisempi huominen – Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Helsinki: Sisäasiainministeriö. Viitattu 20.9.2014 http://www.intermin.fi/download/35099_262012_STO_III_fi.pdf?11bd73371c05d188

Sisäministeriö 2014 a. Harva-alueilla tarvitaan yhteistyötä viranomaisten ja vapaaehtoisten välillä. Viitattu 5.6.2014 http://www.intermin.fi/sisainturvaluus/ajankohtaista/harvaan_asutut/1/0/harva-alueilla_tarvitaan_yhteistyota_viranomaisten_ja_vapaaehtoisten_valilla_52782

Sisäministeriö 2014 b. Turvallisuutta harvassa? Helsinki: Sisäministeriö. Viitattu 5.6.2014 <http://www.intermin.fi/julkaisu/062014?docID=52767>

Sundqvist V. 2013 a. Poliisi on tyytymätön haja-asutusalueiden toimintavalmiuteen. Yle Uutiset > Kotimaa 30.1.2013. Viitattu 12.8.2014 [http://yle.fi/uutiset/poliisi on tyytymaton haja-asutusalueiden toimintavalmiuteen/6472195](http://yle.fi/uutiset/poliisi_on_tyytymaton_haja-asutusalueiden_toimintavalmiuteen/6472195)

Sundqvist V. 2013 b. Poliisijohto riitelee naapurivahdeista. Yle Uutiset > Kotimaa 7.1.2013. Viitattu 8.8.2014 [http://yle.fi/uutiset/poliisijohto riitelee naapurivahdeista/6440249](http://yle.fi/uutiset/poliisijohto_riitelee_naapurivahdeista/6440249)

The National Sheriffs' Association 2014 a. About Neighborhood Watch. Viitattu 8.8.2014 <http://www.nnw.org/about-neighborhood-watch>

The National Sheriffs' Association 2014 b. Our History. Viitattu 8.8.2014 <http://www.nnw.org/our-history>

Tikkala, V. 2000. Kohti paikallistason turvallisuusstrategioita. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Turun Sanomat 2012. Peräpohjolan ja Kainuun poliisi ottavat käyttöön Lähivinkkipalvelun. Viitattu 22.9.2014 <http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/400496/Perapohjolan+ja+Kainuun+poliisi+ottavat+kayttoon+Lahivinkkipalvelun>

Vilkka, H. 2009. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Liite 1 Saatekirje

Hyvä vastaanottaja

Poliisibarometrin 2012 mukaan kansalaiset kokevat poliisilla olevan kehittämistä yhteiskunnan turvallisuuden takaamisessa. Hallitus onkin asettanut vuosille 2012–2015 sisäisen turvallisuuden ohjelman yhdeksi tavoitteeksi lisätä kansalaisten mahdollisuutta vaikuttaa oman asuinalueensa turvallisuuteen. Poliisiylijohtaja Mikko Paatero on ehdottanut poliisin toiminnan tueksi vapaaehtoistoimintaa Yhdysvaltojen Neighborhood Watch -ohjelman tavoin. Yhdysvalloista lähtöisin olevassa Neighborhood Watch -ohjelmassa on kysymys siitä, että vapaaehtoiset havainnoivat ympäristöään ilman toimintavaltuuksia ja ilmoittavat havaitsemistaan ongelmista poliisille. Myös sosiaalisessa mediassa on erilaisia ryhmiä, joissa kansalaiset pystyvät jakamaan tietoja omasta asuinalueestaan ja näin vaikuttamaan alueen turvallisuuteen.

Opiskelen Turun ammattikorkeakoulussa oikeustradenomiksi ja teen opinnäytetyötä yhteistyössä Lounais-Suomen poliisilaitoksen kanssa vapaaehtoisten mahdollisuudesta toimia poliisin työn tukena. Haluan opinnäytetyössäni selvittää, olisiko vapaaehtoisten mahdollista toimia Suomessa poliisin työn tukena ja millaisin tavoin tämä käytännössä olisi mahdollista. Lisäksi tutkimukseni tavoitteena on saada vastaus siihen, miten tällaisen vapaaehtoistyön koetaan vaikuttavan turvallisuuteen ja sen tunteeseen sekä rikosten ennaltaehkäisyyn.

Yhteiskunnan turvallisuuden kehittämisen kannalta on todella tärkeää, että vastaisitte lyhyeen kyselyyn viimeistään 30.10.2014 mennessä. Tulen käsittelemään vastauksia luottamuksellisesti, eikä Teidän tarvitse paljastaa henkilöllisyyttänne vastatessanne. Kyselyyn pääsette alla olevasta linkistä:

X

Mikäli haluatte lisätietoja kyselystä, voitte ottaa yhteyttä minuun osoitteessa emmi.reunanen@turku.students.fi

Kiitokset vaivannäöstänne!

Ystävällisin terveisin,
Emmi Reunanen

Liite 2 Kysely Facebook-ryhmien jäsenille turvallisuusyhteistyöstä

1. Sukupuoli? *

☐ Nainen ☐ Mies

2. Ikä? *

☐ alle 20 vuotta ☐ 21-30 vuotta ☐ 31-40 vuotta
☐ 41-50 vuotta ☐ 51-60 vuotta ☐ yli 60 vuotta

3. Ammatti? *

☐ Yrittäjä ☐ Työntekijä ☐ Työtön
☐ Opiskelija ☐ Eläkeläinen ☐ Jokin muu, mikä? _____

4. Asuinalue? *

☐ Taajama eli alue, jossa asuu vähintään 200 asukasta ja asuinrakennusten etäisyys on alle 200 metriä
☐ Haja-asutusalue eli alue, jossa asuu enintään 200 asukasta ja asuinrakennusten etäisyys on pidempi kuin 200 metriä

5. Millaiseksi koet asuinalueesi? Ympyröi se numero, joka on lähinnä omaa mielipidettäsi: *

Turvallinen ○ ○ ○ ○ ○ Turvaton

6. Mikä on suurin turvallisuusongelma alueellanne tällä hetkellä? *

☐ Yleisten paikkojen järjestys ja turvallisuusongelmat
☐ Huumausainerikokset
☐ Liikenneongelmat
☐ Nuorisoriikollisuus
☐ Väkivaltarikollisuus
☐ Muu, mikä? _____

7. Millaiseksi koet olosi? Ympyröi se numero, joka on lähinnä omaa piirrettäsi: *

Turvallinen ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Turvaton

8. Mikä vaikuttaa eniten turvattomuuden tunteeseen? (Merkitse kaikki mahdolliseksi kokemat vaihtoehdot) *

- ☐ Yksinäisyyden tunne
- ☐ Puutteelliset elinolot
- ☐ Pitkät etäisyydet
- ☐ Sosiaaliset ongelmat
- ☐ Poliisin rajoitettu toimintakyky
- ☐ Huonot tietoliikenne yhteydet
- ☐ Muu, mikä? _____

9. Tiedätkö kenen puoleen kääntyä oman alueesi turvallisuuteen liittyvissä asioissa? *

☐ Kyllä ☐ En

10. Koetko voivasi vaikuttaa oman alueesi turvallisuuteen? *

☐ Kyllä ☐ En

11. Pidätkö paikallisen turvallisuusyhteistyön kehittämistä tarpeellisena? *

☐ Kyllä ☐ En

12. Pidätkö poliisin ja vapaaehtoisjärjestöjen turvallisuusyhteistyön kehittämistä tärkeänä? *

☐ Kyllä ☐ En

13. Uskotko poliisin työn tukena toimivista vapaaehtoisista olevan enemmän hyötyä harvaan asutuilla seuduilla vai taajamissa?

☐ Harvaan asutuilla seuduilla ☐ Taajamissa

14. Koetko, että vapaaehtoiset voisivat toimia poliisin työn tukena? *

☐ Kyllä

☐ En

☐ Ehkä

15. Olisitko itse valmis toimimaan vapaaehtoisena eli ilman palkkaa poliisin työn tukena? *

☐ Kyllä

☐ En

☐ Ehkä

16. Millaisin keinoin vapaaehtoiset voisivat hyödyttää poliisin työtä? (Merkitse kaikki mahdolliseksi kokemat vaihtoehdot) *

☐ Havainnoimalla ympäristöään näkyvästi sekä ilmoittamalla poliisille ympäristön poikkeavuuksista ja ongelmatilanteista

☐ Ilmoittamalla internetissä olevalle palstalle ympäristön poikkeavuuksista ja häiriötilanteista

☐ Ilmoittamalla älypuhelinsovelluksella ympäristön poikkeavuuksista ja häiriötilanteista

☐ Toimimalla joukkotapahtumissa järjestyksen ylläpitäjinä

☐ Auttamalla poliisia turvallisuussuunnittelussa

☐ Antamalla netti- tai puhelinneuvontaa ongelmatilanteissa

☐ Auttamalla kadonneiden etsinnöissä

☐ Muu, mikä? _____

17. Uskotko poliisin toiminnan tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivien vapaaehtoisten ennaltaehkäisevän rikollisuutta? *

☐ Erittäin paljon

☐ Melko paljon

☐ Melko vähän

☐ Erittäin vähän

☐ Ei lainkaan

18. Uskotko poliisin toiminnan tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivien vapaaehtoisten lisäävän kansalaisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta? *

☐ Erittäin paljon

☐ Melko paljon

☐ Melko vähän

☐ Erittäin vähän

☐ Ei lainkaan

19. Millaisia vaaroja vapaaehtoisista poliisin työn tukena voisi mahdollisesti olla?
(Merkitse mielestäsi kaikki mahdolliset vaihtoehdot) *

- ☐ Vapaaehtoisjärjestö muuttuu vallanhaluiseksi
- ☐ Vapaaehtoiset eivät osaa toimia oikein tilanteen muuttuessa haastavaksi
- ☐ Vapaaehtoiset eivät osaa toimia lain mukaan
- ☐ Vapaaehtoiset luulevat saavansa toimia kuten poliisit
- ☐ En koe vapaaehtoisten toiminnassa poliisin työn tukena olevan minkäänlaista vaaraa
- ☐ Muu, mikä? _____

Liite 3 Kysely Lounais-Suomen poliisilaitoksen työntekijöille turvallisuusyhteistyöstä

1. Vastaajan virkanimike? * _____

2. Vastaajan toimiala? *

- ☐ Lupapalvelut ☐ Kenttätehtävät ☐ Rikostutkinta
☐ Tukitehtävät ☐ Muu, mikä? _____

3. Onko turvallisuusyhteistyössä kuntien kanssa ilmennyt ongelmia? *

- ☐ Erittäin paljon ☐ Melko paljon ☐ Melko vähän
☐ Erittäin vähän ☐ Ei lainkaan

4. Mikä on suurin turvallisuusongelma alueellanne tällä hetkellä? *

- ☐ Yleisten paikkojen järjestys ja turvallisuusongelmat
☐ Nuorisorikollisuus
☐ Huumausainerikokset
☐ Liikenneongelmat
☐ Väkivaltarikollisuus
☐ Omaisuusrikokset
☐ Muu, mikä? _____

5. Pidätkö paikallisen turvallisuusyhteistyön kehittämistä tarpeellisenä? *

- ☐ Kyllä ☐ En

6. Pidätkö poliisin ja vapaaehtoisjärjestöjen turvallisuusyhteistyön kehittämistä tärkeänä? *

- ☐ Kyllä ☐ En

7. Koetko, että vapaaehtoiset voisivat toimia poliisin työn tukena? *

- ☐ Kyllä ☐ En

8. Uskotko kansalaisilla olevan mielenkiintoa toimia vapaaehtoisina poliisin työn tukena? *

- ☐ Kyllä ☐ En

9. Kuinka paljon poliisi hyötyisi poliisin ja vapaaehtoisten yhteistyöstä? *

- ☐ Erittäin paljon ☐ Melko paljon ☐ Melko vähän
☐ Erittäin vähän ☐ Ei lainkaan

10. Uskotko poliisin työn tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivista vapaaehtoisista olevan enemmän hyötyä harvaan asutuilla seuduilla vai taajamissa? *

- ☐ Harvaan asutuilla seuduilla ☐ Taajamissa

11. Millaisin keinoin vapaaehtoiset voisivat työskennellä poliisin työn tukena? (Merkitse mielestäsi kaikki mahdolliset vaihtoehdot) *

- ☐ Havainnoimalla ympäristöään näkyvästi sekä ilmoittamalla poliisille ympäristön poikkeavuuksista ja ongelmatilanteista
☐ Ilmoittamalla internetissä olevalle sivustolle ympäristön poikkeavuuksista ja häiriötilanteista
☐ Ilmoittamalla älypuhelinsovelluksella ympäristön poikkeavuuksista ja häiriötilanteista
☐ Toimimalla joukkotapahtumissa järjestyksen ylläpitäjinä
☐ Auttamalla poliisia turvallisuussuunnittelussa
☐ Antamalla netti- tai puhelinneuvontaa ongelmatilanteissa
☐ Auttamalla kadonneiden etsinnässä
☐ Muu, mikä? _____

12. Uskotko poliisin toiminnan tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivien vapaaehtoisten ennaltaehkäisevän rikollisuutta? *

- ☐ Erittäin paljon ☐ Melko paljon ☐ Melko vähän
☐ Erittäin vähän ☐ Ei lainkaan

13. Uskotko poliisin toiminnan tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivien vapaaehtoisten lisäävän kansalaisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta? *

☐ Erittäin paljon	☐ Melko paljon	☐ Melko vähän
☐ Erittäin vähän	☐ Ei lainkaan	

14. Millaisia vaaroja vapaaehtoisista poliisin työn tukena voisi mahdollisesti olla?
(Merkitse mielestäsi kaikki mahdolliset vaihtoehdot) *

- ☐ Vapaaehtoisjärjestö muuttuu vallanhaluiseksi
- ☐ Vapaaehtoiset eivät osaa toimia oikein ongelmatilanteen muuttuessa haastavaksi
- ☐ Vapaaehtoiset eivät osaa toimia lain mukaan
- ☐ Vapaaehtoiset luulevat saavansa toimia kuten poliisit
- ☐ En koe vapaaehtoisten toiminnassa poliisin työn tukena olevan minkäänlaista vaaraa
- ☐ Muu, mikä? _____

Liite 4 Kysely kuntien viranomaisille turvallisussyhteistyöstä

1. Kunta? *

- ☐ Pyhäranta ☐ Sauvo ☐ Tarvasjoki ☐ Vehmaa

2. Vastaajan virkanimike? * _____

3. Vastaajan toimiala? *

- ☐ Sosiaali- ja terveystoimi
☐ Yleishallinto
☐ Sivistystoimi
☐ Tekninen toimi
☐ Muu, mikä? _____

4. Miten paljon toimitte yhteistyössä poliisin kanssa? *

- ☐ Erittäin paljon (päivittäin, viikoittain)
☐ Melko paljon (kuukausittain)
☐ Melko vähän (harvemmin kuin kuukausittain)
☐ Erittäin vähän (vuosittain tai harvemmin)

5. Millaista turvallisussyhteistyö poliisin kanssa suurimmaksi osaksi on? *

- ☐ Lakiperusteista yhteistyötä
☐ Epävirallista tietojen vaihtoa
☐ Yhteistyöneuvotteluja
☐ Työryhmätyöskentelyä
☐ Muu, mikä? _____

6. Onko turvallisussyhteistyössä poliisin kanssa ilmennyt ongelmia? *

- ☐ Erittäin paljon ☐ Melko paljon ☐ Melko vähän
☐ Erittäin vähän ☐ Ei lainkaan

7. Miten poliisin tulisi pitää yhteyttä kuntiin? (Merkitse kaikki mahdolliset vaihtoehdot) *

- ☐ Hälytysryhmien avulla
- ☐ Turvallisuusyhteyshenkilön avulla
- ☐ Järjestövastaavan avulla
- ☐ Koulutuksien avulla
- ☐ Muu, mikä? _____

8. Mikä on suurin turvallisuusongelma kunnassanne tällä hetkellä? *

- ☐ Yleisten paikkojen järjestys ja turvallisuusongelmat
- ☐ Huumausainerikokset
- ☐ Liikenneongelmat
- ☐ Nuorisoriikollisuus
- ☐ Väkiuaitariikollisuus
- ☐ Omaisuusrikokset
- ☐ Muu, mikä? _____

9. Pidätkö paikallisen turvallisuusyhteistyön kehittämistä tarpeellisena? *

- ☐ Kyllä
- ☐ En

10. Pidätkö poliisin ja vapaaehtoisjärjestöjen turvallisuusyhteistyön kehittämistä tärkeänä? *

- ☐ Kyllä
- ☐ En

11. Koetko, että vapaaehtoiset voisivat toimia poliisin työn tukena? *

- ☐ Kyllä
- ☐ En

12. Uskotko kansalaisilla olevan mielenkiintoa toimia vapaaehtoisina poliisin työn tukena? *

- ☐ Kyllä
- ☐ En

13. Hyötyisikö kunta poliisin ja vapaaehtoisten yhteistyöstä? *

- ☐ Erittäin paljon ☐ Melko paljon ☐ Melko vähän
☐ Erittäin vähän ☐ Ei lainkaan

14. Uskotko poliisin työn tukena toimivista vapaaehtoisista olevan enemmän hyötyä harvaan asutuilla seuduilla vai taajamissa? *

- ☐ Harvaan asutuilla seuduilla ☐ Taajamissa

15. Miten uskot kunnan hyötyvän poliisin ja vapaaehtoisten yhteistyöstä? (Merkitse mielestäsi kaikki mahdolliset vaihtoehdot) *

- ☐ Tiedonvälitys paranee kunnan ja poliisin välillä
☐ Poliisin saatavuus paranee
☐ Kunnan yleinen järjestys paranee
☐ Yhteistyö poliisin ja kunnan välillä paranee
☐ Ongelmatilanteisiin reagointi nopeutuu
☐ Kunnan liikenneturvallisuus paranee
☐ Muu, mikä? _____

16. Millaisin keinoin vapaaehtoiset voisivat työskennellä poliisin työn tukena? (Merkitse mielestäsi kaikki mahdolliset vaihtoehdot) *

- ☐ Havainnoimalla ympäristöään näkyvästi sekä ilmoittamalla poliisille ympäristön poikkeavuuksista ja ongelmatilanteista
☐ Ilmoittamalla internetissä olevalle palstalle ympäristön poikkeavuuksista ja häiriötilanteista
☐ Ilmoittamalla älypuhelinsovelluksella ympäristön poikkeavuuksista ja häiriötilanteista
☐ Toimimalla joukkotapahtumissa järjestyksen ylläpitäjinä
☐ Antamalla netti- ja puhelinneuvontaa ongelmatilanteissa
☐ Auttamalla poliisia turvallisuussuunnittelussa
☐ Auttamalla kadonneiden etsinnöissä
☐ Muu, mikä? _____

17. Uskotko poliisin toiminnan tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivien vapaaehtoisten ennaltaehkäisevän rikollisuutta? *

- ☐ Erittäin paljon ☐ Melko paljon ☐ Melko vähän
☐ Erittäin vähän ☐ Ei lainkaan

18. Uskotko poliisin toiminnan tukena mahdollisesti tulevaisuudessa toimivien vapaaehtoisten lisäävän kansalaisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta? *

☐ Erittäin paljon	☐ Melko paljon	☐ Melko vähän
☐ Erittäin vähän	☐ Ei lainkaan	

19. Uskotko seuraavien asioiden olevan vaarana vapaaehtoisten toimiessa poliisin työn tukena? (Merkitse mielestäsi kaikki mahdolliset vaihtoehdot) *

- ☐ Vapaaehtoisjärjestö muuttuu vallanhaluiseksi
- ☐ Vapaaehtoiset eivät osaa toimia oikein tilanteen muuttuessa haastavaksi
- ☐ Vapaaehtoiset eivät osaa toimia lain mukaan
- ☐ Vapaaehtoiset luulevat saavansa toimia kuten poliisit
- ☐ En koe vapaaehtoisten toiminnassa poliisin työn tukena olevan minkäänlaista vaaraa
- ☐ Muu, mikä? _____